

Indholdsfortegnelse

Ad punkt 3.1.	Bygning og gangarealer	3
Ad punkt 3.2.	Stuerne.....	8
Ad punkt 3.3.3.	Fællesrum og fritidsfaciliteter.....	9
Ad punkt 3.3.4.	Skolestue.....	10
Ad punkt 3.3.7.	Køkken	10
Ad punkt 3.3.8.	Biblioteket	11
Ad punkt 3.3.10.	Vaskefaciliteter	12
Ad punkt 3.3.11.	Butik	13
Ad punkt 4.1.	Arbejde.....	14
Ad punkt 4.2.	Fritid.....	17
Ad punkt 4.3.	Undervisning.....	18
Ad punkt 4.4.	Fællesskab	18
Ad punkt 4.5.	Sammenfatning vedrørende arbejde, fritid, undervisning og fællesskab	19
Ad punkt 5.	Belægning mv.....	22
Ad punkt 6.	Lægebetjening mv.	26
Ad punkt 7.1.	Forplejning.....	33
Ad punkt 7.2.	Tv-ordning	36
Ad punkt 7.3.	Køleskabe	37
Ad punkt 7.4.	Besøg og telefonsamtaler	38
Ad punkt 7.5.	Talsmandsordning.....	40
Ad punkt 7.6.	Avishold.....	41
Ad punkt 7.7.	Vold mv.	42

Ad punkt 7.10.	Information af de frihedsberøvede	42
Ad punkt 7.12.	Andet	44
Ad punkt 9.	Personaleforhold og ledelse	45
Ad punkt 10.	Gennemgang af rapporter	49
Ad punkt 10.1.1.	Indledning (håndjern).....	52
Ad punkt 10.1.2.	Retsgrundlag.....	52
Ad punkt 10.1.4.	Begrundelse.....	53
Ad punkt 10.1.6.	Kompetence mv.	53
Ad punkt 10.2.1.	Indledning (magtanvendelse)	56
Ad punkt 10.2.2.	Retsgrundlag.....	56
Ad punkt 10.3.1.	Indledning (anbringelse i observationscelle).....	57
Ad punkt 10.3.2.	Retsgrundlag.....	57
Ad punkt 10.3.6.	Kompetence mv.	58
Ad punkt 10.3.7.	Undersøgelse af den indsatte person	59
Ad punkt 10.3.9.	Tilsyn ved personalet	59
Ad punkt 10.3.10.	Ophør og varighed	60
Ad punkt 10.3.11.	Klagevejledning	61
Ad punkt 10.4.1.	Indledning (udelukkelse fra fællesskab)	62
Ad punkt 10.4.3.	Betingelser	62
Ad punkt 10.4.5.	Partshøring og begrundelse mv.	63
Ad punkt 10.4.6.	Kompetence mv.	66
Ad punkt 10.4.7.	Andre forhold	67
Ad punkt 10.4.8.	Ophør og ugentlige overvejelser	68
11.	Opfølgning.....	69
12.	Underretning.....	69

Den 19. maj 2003 sendte jeg en endelig rapport vedrørende min inspektion den 25. november 2002 af Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm. I rapporten anmodede jeg om udtalelser mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg modtog herefter en udtalelse af 7. oktober 2003 med bilag fra direktoratet, herunder en udtalelse af 2. juli 2003 med bilag fra Københavns Fængsler. Direktoratet gengiver og kommenterer i direktoratets udtalelse det som fængslet har anført. Jeg har endvidere modtaget en udtalelse af 30. juni 2003 fra Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration vedrørende rapportens pkt. 7.12.

Flere steder i rapporten henviste jeg til at jeg afventede underretning fra Direktoratet for Kriminalforsorgen om direktoratets bidrag til besvarelse af den rapport af 14. august 2002 som Torturkomitéen offentliggjorde i september 2002 i anledning af komitéens besøg i Danmark, herunder i Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm, i januar 2002. Regeringens foreløbige redegørelse til komitéen er sendt til Folketingets Retsudvalg den 27. maj 2003, og denne redegørelse er fulgt op af en endelig redegørelse som blev sendt til Retsudvalget den 25. august 2003. Den endelige redegørelse er et supplement til den foreløbige redegørelse.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad punkt 3.1. Bygning og gangarealer

I Torturkomitéens rapport af 14. august 2002 er, som nævnt i den endelige rapport, bl.a. anført følgende (s. 20):

”...

Conditions of detention at Sandholm were on the whole acceptable. Immigration detainees were accommodated two or three, and on occasion four, to an 18 m² dormitory. The dormitories were well lit and ventilated and furnished with beds, a table, chairs and shelves; however, they were rather austere, and the reception unit (18 East) was particularly run down. The communal areas (corridor, leisure room), to which inmates had access during the day, were unfurnished and devoid of decoration. Windows were covered with grilles and barbed wire. In the CPT's opinion, a prison is by definition not a suitable place in which to detain someone who is neither convicted, nor suspected of a criminal offence. **The Committee recommends that efforts be made to make the environment at Sandholm more appealing.**”

I regeringens foreløbige redegørelse til komitéen er om dette spørgsmål anført følgende (R. 13, s. 24):

”Prior to the CPT's visit, extensive building works had been implemented at Sandholm. Accordingly, at the visit of CPT, the conditions at Sandholm clearly showed that building works were carried out in and around the institution. And the surroundings showed very clear marks of vandalism to furniture and equipment, etc., committed by the prisoners. Renovation work and new building work are still in progress of shower rooms, activity facilities, and the temporary visit facilities. The building works are expected to be finished in the summer 2003.

The Prison and Probation Service expects that conditions at Sandholm will improve in step with the finishing of the building works, just as it is hoped that this will contribute to a reduction of the number of incidents of vandalism.”

Der er ikke yderligere vedrørende dette forhold i den endelige rapport til Torturkomitéen.

Også under mit besøg i Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm bar institutionen præg af de byggearbejder som på det tidspunkt var i gang, jf. oplysningerne herom i min endelige rapport. Jeg har noteret mig direktoratets forventning om at forholdene i institutionen forbedres i takt med færdiggørelsen af byggeriet, og at direktoratet håber at dette vil medvirke til en reduktion af omfanget af hærværk i institutionen. Jeg beder om oplysning om hvorvidt forhåbningerne om reduktion af omfanget af hærværk har holdt stik.

Jeg henviser i øvrigt til det nedenfor anførte.

De byggearbejder som er pågået i institutionen, omfattede renovering af bade- og toiletforhold, nye besøgsfaciliteter i en pavillon, indretning af aktivitetshallen til beskæftigelse og indretning af kontorer mv., jf. s. 6-7 i min rapport. Torturkomitéens ovennævnte anbefaling omfatter specielt modtagelsesafdelingen (bygning 18 øst) og fællesarealer mv., jf. citatet ovenfor. For så vidt angår modtagelsesafdelingen erklærede jeg mig (under pkt. 3.1., s. 11) enig med embedslægen – som også havde aflagt besøg i institutionen – i at vedligeholdelsesstanden af (bl.a.) bygning 18 var dårlig. Jeg tilkendegav dog samtidig at jeg forstod at dette måtte ses i sammenhæng med den store udskiftning der er i institutionen og holdningen hos de frihedsberøvede som generelt ikke følger noget ansvar for at holde lokaliteterne i en pæn stand, men tværtimod nærmest systematisk ødelægger inventar mv. For så vidt angår fællesarealer noterede jeg mig (under pkt. 3.3.3., s. 17) at direktoratet i sagen vedrørende foranstaltninger i anledning af embedslægens rapport havde oplyst at der var iværksat arbejde med at male opholdsrummene og opsætte stålvaske og borde. Jeg henviste i øvrigt til at jeg afventede svaret til Torturkomitéen.

I forbindelse med mit spørgsmål nedenfor om rengøringsstandarden har fængslet bl.a. oplyst at samtlige celler i de fire bygninger er renoveret (og hovedrengjort) i forbindelse med ombygningen. Fængslet har videre oplyst at der er udarbejdet en ny rengøringsplan hvorefter de enkelte celler løbende vil blive renoveret således at alle celler gennemgås i løbet af en periode. Da alle celler er gennemgribende renoveret i det sidste halve år, er standarden forbedret. Der er ikke oplysninger om yderligere tiltag for så vidt angår fællesarealerne.

Jeg har noteret mig at der i forbindelse med ombygningen er sket en renovering af samtlige celler i de fire belægningsbygninger.

Jeg går endvidere ud fra at arbejdet med maling af opholdsstuerne mv. er færdigt.

Det fremgår ikke om der som efterlyst af Torturkomitéen, er sket en udsmykning af fællesrummene, men da det under inspektionen blev oplyst at eventuel udsmykning bliver taget ned, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold, bortset fra at bemærke at væggene – i stedet for ophængning af billeder og lignende – vil kunne males i mønstre eller lignende så de

ikke fremtræder nøgne. (Det fremgår ikke om den maling der er foretaget af væggene, eventuelt skulle være sket på denne måde).

Under inspektionen blev det oplyst at der er i alt 11 gangmænd der bl.a. er beskæftiget med rengøring. I sagen vedrørende embedslægens rapport er det oplyst at der var ansat to servicemedarbejdere til bl.a. at gøre rent da det kun er muligt i mindre omfang at lade de frihedsberøvede deltage i rengøring uden for egne stuer. Jeg bad institutionen om at oplyse nærmere om den rengøring som de pågældende gangmænd er beskæftiget med, herunder hvilke lokalteter det drejer sig om.

Københavns Fængsler har oplyst at gangmænd dagligt er beskæftiget med rengøring på gangarealer, køkkener, fællesskabsrum, toilet og baderum, kontorer og aktivitetslokaler m.v. Herudover er der tillige hovedrengøring efter behov. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg udtalte at rengøringsstanden generelt var dårlig, og at der nogle steder på afdeling 16 øst var temmelig beskidt. Idet der forud for inspektionen var ansat to servicemedarbejdere til at gøre rent mv., bad jeg om en udtalelse om dette forhold.

Københavns Fængsler har oplyst at der medio september 2002 blev ansat to servicemedarbejdere til at gøre rent mv. Af forskellige årsager måtte institutionen dog bringe det ene arbejdsforhold til ophør i januar 2003. Fra november 2002 har der således kun reelt været en servicemedarbejder. Der er pr. 1 april 2003 ansat en ny servicemedarbejder, og institutionen har således siden dette tidspunkt igen haft to servicemedarbejdere til rådighed. Københavns Fængsler har videre oplyst at institutionen i den periode fra februar 2002 hvori der har fundet diverse om- og tilbygninger sted såvel indendørs som udendørs, har prioriteret daglig oprydning og rengøring på disse områder højt, blandt andet af personsikkerhedsmæssige årsager. Disse opgaver har servicemedarbejderen skullet udføre. Endelig har Københavns Fængsler

oplyst at den ene af de to servicemedarbejdere som institutionen har til rådighed, blandt andet har som særligt ansvar at instruere, føre kontrol og bistå gangmændene med rengøringen.

Direktoratet har oplyst at Københavns Fængsler den 6. oktober 2003 over for direktoratet supplerende har oplyst at samtlige baderum nu desinficeres ugentligt efter en ny rengøringsplan. Dette har dog medført andre tidskrævende uventede problemer, idet bl.a. de nye blandingsbatterier ikke kan tåle denne desinficering. Arkitekten arbejder nu herpå.

Direktoratet har videre oplyst at institutionen har prioriteret at få renoveret og hovedrengjort samtlige celler i de fire fløje i forbindelse med ombygningen det sidste halve år. Det er planen at man med den nye rengøringsplan som er udarbejdet, løbende vil renovere enkelte celler således at de alle gennemgås i løbet af en periode. Da alle celler i de fire fløje er gennemgribende renoveret i det sidste halve år, er standarden der forbedret. På grund af arbejdet med renovering af cellerne, og fordi institutionen dagligt har måttet prioritere rengøringen efter håndværkere i forbindelse med ombygningsarbejderne og andre mindre bygningsmæssige justeringer, der ikke direkte er omfattet af de store ombygninger, har institutionen endnu ikke fuldt ud kunnet gennemføre den løbende hovedrengøring af cellerne. Den løbende hovedrengøring af cellerne forventes fuldt indført inden udgangen af år 2003.

Diverse fællesarealer rengøres grundigere nu end før den nye rengøringsplan, men da institutionen har måttet prioritere rengøring efter håndværkerne og har prioriteret hovedrenovering og rengøring af alle celler i de fire fløje, forventes også denne del først at være fuldt indført inden årets udgang.

Opnormeringen af servicearbejdere og yderligere inddragelse af gangmænd i rengøringsopgaver har muliggjort ovenstående og har således bedret rengøringen. De nævnte tiltag forventes at give fuldt udbytte inden udgangen af år 2003.

Direktoratet har henholdt sig til det som Københavns Fængsler har oplyst.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.2. Stuerne

Jeg beskrev indretningen af de midlertidige pladser i bygning 64 som efter det oplyste bl.a. skulle ses i sammenhæng med bygningens forudsatte midlertidige status hvad institutionen imidlertid frygtede at der ikke ville blive tale om. Jeg tilkendegav at man efter min opfattelse dårligt kan byde asylansøgerne sådanne forhold, og at den beskrevne indretning efter min opfattelse måtte fastholdes som rent midlertidig. Der burde således hurtigt ske en afklaring af hvorvidt afdelingen som forudsat alene ville være midlertidig, og hvis det ikke var tilfældet, burde stuerne indrettes på en anden måde. Jeg bad direktoratet om en udtalelse herom.

Direktoratet har i den anledning anført følgende:

”Direktoratet kan oplyse, at der ikke i øjeblikket er indsat frihedsberøvede asylansøgere i bygningen. Placeringen af indsatte i bygning 64 er kun sket midlertidigt i situationer med akutte kapacitetsproblemer.

Direktoratet kan videre oplyse, at man i forbindelse med en større renovering af institutionens øvrige bade- og toiletfaciliteter så sig nødsaget til midlertidigt at anvende bygning 64, mens dette arbejde udførtes. Renoveringen af institutionens bade- og toiletfaciliteter påbegyndtes i slutning af november 2002 og færdiggjordes i august 2003. I juni 2003 var det muligt at flytte den sidste indsatte fra bygning 64.

Der har således ikke siden juni 2003 været indsat frihedsberøvede asylansøgere i bygning 64.

Institutionen har overfor direktoratet tilkendegivet, at man ønsker at indrette bygning 64 så denne kan tjene et kombineret beskæftigelses- og fritidsmæssigt formål. Bygningen vil herefter kun blive anvendt kortvarigt til frihedsberøvelse af asylansøgere i situationer med akutte kapacitetsproblemer.”

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg noterede mig en oplysning i husordenen om at de frihedsberøvede kan få udleveret en hængelås til deres skab. Jeg bad institutionen om at oplyse om de frihedsberøvede (også) i forbindelse med indsættelsessamtalen gøres udtrykkeligt opmærksom herpå.

Københavns Fængsler har oplyst at personalet ved indsættelsen oplyser de frihedsberøvede om muligheden for at få udleveret hængelåse til deres skabe. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.3.3. Fællesrum og fritidsfaciliteter

På væggen i kondirummet var der opsat vejledninger på dansk i brugen af redskaberne i rummet. Jeg bad institutionen om at oplyse om vejledningerne findes på andre sprog. Jeg bad endvidere om oplysning om hvorvidt det personale der er til stede når rummet benyttes, kan instruere i brugen af redskaberne.

Københavns Fængsler har oplyst at vejledningen er oversat til fire hovedsprog. Der er personale til stede under brugen af redskaberne i kondirummet. Idræt indgår som en del af grunduddannelsen for fængselsfunktionærer, dog er uddannelsen ikke målrettet i brug af specifikke maskiner.

Direktoratet har henholdt sig hertil med bemærkning om at direktoratet herved går ud fra at det pågældende personale på baggrund af de ophængte vejledninger har sat sig ind i brugen af redskaberne.

Jeg har noteret mig det oplyste om oversættelse af vejledningerne. Da jeg under min besigtigelse af kondirummet ikke bemærkede de oversatte vejledninger, går jeg ud fra at institutionen – hvis vejledningerne ikke (nu) er synlige i rummet – sikrer sig at de personer der benytter rummet, gøres bekendt hermed, f.eks. ved at vejledningerne, eller oplysning om at de findes, slås op på væggen. Idet jeg også går ud fra at personalet har sat sig ind i brugen af redskaberne i kondirummet og således vil kunne instruere i brugen af redskaberne, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad punkt 3.3.4. Skolestue

Skolestuen blev på tidspunktet for inspektionen ikke benyttet efter sit formål, idet undervisningen på grund af to undvigelser fra skolestuen, den ene ved brug af vold og tilbageholdelse af personale, var rykket til et mindre lokale i administrationsbygningen. Undervisningen ville blive flyttet tilbage til skolestuen når der var etableret den fornødne sikkerhed.

Jeg bad institutionen om at oplyse hvornår det forventedes at ske.

Københavns Fængsler har oplyst at skolestuen er taget i brug igen i juni måned 2003. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.3.7. Køkken

I sagen vedrørende embedslægens besøg havde direktoratet oplyst at embedslægens anbefaling om indførelse af hygiejnisk opvask (som på tidspunktet for hans besøg foregik på toiletterne) førte til at der omgående blev indført central opvask af de frihedsberøvedes bestik og tallerkener via afdelingernes køkkener. I et senere brev henviste direktoratet (tillige) til opsætningen af stålvaske og borde i opholdsrummene.

Jeg bad direktoratet om at oplyse hvorfor den centrale opvask alene omfatter bestik og tallerkener og ikke tillige glas og kopper mv., og om opvasken finder sted i afdelingernes køkkener eller opholdsrummene.

Direktoratet har oplyst at de frihedsberøvede nu kan aflevere al service til central opvask. Hvis de frihedsberøvede ikke ønsker dette, finder opvask sted i stålvaske som findes i forrummene til de nyrenoverede toilet- og baderum i bygning 16 og 18. I bygning 17 kan opvask finde sted i tekøkkenet eller i det almindelige køkken, og i bygning 64 er der etableret et tekøkken hvor opvask kan finde sted.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 3.3.8. Biblioteket

Jeg bad institutionen om at oplyse om det havde været overvejet at indgå en aftale med et lokalt folkebibliotek. I benægtende fald bad jeg institutionen om at overveje det og meddele mig resultatet af disse overvejelser. Jeg bad desuden institutionen om at oplyse om det havde været overvejet at indrette et egentligt bibliotek som de frihedsberøvede (på nærmere angivne tidspunkter) kan få adgang til, således at de selv har mulighed for at vælge blandt de bøger som findes i bogsamlingen. I benægtende fald bad jeg institutionen om at overveje det og meddele mig resultatet heraf.

Jeg bad tillige institutionen om at undersøge om der findes et bogkatalog over de udenlandske bøger som findes på folkebibliotekerne. I givet fald bad jeg institutionen om at overveje at indhente et sådant katalog og gøre de frihedsberøvede bekendt med at det findes samt at underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

Københavns Fængsler har oplyst at det har været overvejet at indgå en aftale med Allerød Kommune om biblioteksservicering. Efter institutionens opfattelse vil det ikke være muligt at indgå en aftale med et folkebibliotek der indebærer at de frihedsberøvede på almindelig vis kan låne bøger. En sådan låneordning forudsætter at bøgerne bliver tilbageleveret efter lån. Allerede med den nuværende ordning i institutionen må det konstateres at der er et meget stort svind, idet de frihedsberøvede meget ofte ikke tilbageleverer bøgerne, f.eks. fordi de giver bøgerne videre til andre frihedsberøvede, hvorefter bøgerne forsvinder. Det er institutionens opfattelse at den nuværende ordning fungerer smidigt og udmærket. Der er ikke et egentligt bibliotek med læsesal, men de frihedsberøvede kan sædvanligvis dagligt besøge biblioteksrummet og udvælge de bøger de måtte ønske at læse på sprog de forstår. Fordi svindet af bøger er så stort når de udlånes, finder institutionen det uhensigtsmæssigt at udarbejde et bogkatalog.

Direktoratet har oplyst at direktoratet ingen bemærkninger har til det anførte.

Jeg har noteret mig at de frihedsberøvede har adgang til biblioteket, og at der således ikke – som jeg havde forstået det – er tale om at personalet henter bøger til de frihedsberøvede. Jeg har endvidere noteret mig at der normalt er adgang til biblioteket hver dag.

På baggrund af det oplyste om at de frihedsberøvede har adgang til biblioteket, og da det alene består af hylde på den ene væg i et mindre depotrum, beder jeg institutionen om at overveje at flytte biblioteket til et mere egnet lokale. Jeg beder tillige institutionen om at overveje at fastsætte tidspunkter for adgangen til biblioteket og at indføre oplysning herom i husordenen. Jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

På grund af det oplyste om at de frihedsberøvede meget ofte ikke tilbageleverer lånte bøger, og da den nuværende ordning efter institutionens opfattelse fungerer udmærket, foretager jeg mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om indgåelse af en biblioteksaftale ud over at notere mig at spørgsmålet har været overvejet.

Jeg har ingen bemærkninger til det forhold at institutionen (på grund af det store svind) anser det for uhensigtsmæssigt at udarbejde et bogkatalog over de bøger der findes i institutionens bibliotek. Min anmodning til institutionen drejede sig ikke om at udarbejde et bogkatalog, men om at undersøge om der fandtes et sådant katalog over de udenlandske bøger som kan lånes på folkebibliotekerne. Da institutionen ikke mener at det er muligt at indgå en aftale med et folkebibliotek om udlån af bøger fra biblioteket til de frihedsberøvede, bortfalder spørgsmålet om hvorvidt det er muligt at fremskaffe et bogkatalog over de bøger på fremmedsprog som findes på bibliotekerne.

Ad punkt 3.3.10. Vaskefaciliteter

Jeg henstillede til institutionen på forsøgsbasis over en vis periode (f.eks. 3 måneder) at anvende samme fremgangsmåde med vask af frihedsberøvedes private tøj som anvendes i arresthusene. I arresthusene foregår vask ofte på den måde at en gangmand vasker for de indsatte. De indsatte afleverer deres tøj i en pose med (navn og) cellenummer og angivelse af det antal grader som tøjet ønskes vasket på. Jeg nævnte at det kunne ske f.eks. således at de fri-

hedsberøvedes tøj vaskes i institutionens store maskiner. Jeg bad institutionen om at gøre de frihedsberøvede bekendt med denne forsøgsordning og at underrette mig om resultatet af forsøget når forsøgsperioden var udløbet.

Københavns Fængsler har oplyst at der i begyndelsen af august 2003 er installeret en vaskesøjle (vaskemaskine og tørretumbler) med henblik på vask af de frihedsberøvedes private tøj, og at ordningen med at de frihedsberøvede kan indlevere tøj til vask forventes iværksat ultimo september 2003. De frihedsberøvede vil blive orienteret om ordningen ved opslag på stuerne. Københavns Fængsler har videre oplyst at ordningen efter en tremåneders periode vil blive evalueret, og at jeg vil blive orienteret om forløbet.

Jeg har noteret mig det oplyste og afventer orientering når forsøgsordningen er blevet evalueret.

Ad punkt 3.3.11. Butik

Jeg bad institutionen om at overveje at opsætte et opslag der orienterer de frihedsberøvede om muligheden for at bestille varer som ikke findes i kiosken, og eventuelt tillige medtage oplysning herom i husordenen ved næste revision heraf. Jeg bad tillige institutionen om at overveje at udvide sortimentet med varer som de frihedsberøvede må formodes at kende. Jeg bad om underretning om resultatet af disse overvejelser.

Københavns Fængsler har oplyst at der er opsat opslag som nævnt, og at oplysningen medtages ved næste revision af husordenen. Der er desuden nedsat et udvalg, bestående af personale og frihedsberøvede, som løbende vil diskutere og evt. justere sortimentet i butikken.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4.1. Arbejde

Jeg bad institutionen oplyse hvorvidt frihedsberøvede der ønsker arbejde, men som på grund af manglende arbejdsopgaver ikke kan tilbydes beskæftigelse, får udbetalt et grundbeløb (timeløn uden tillæg) pr. time således at det er muligt for de pågældende at oppebære hvad der svarer til en dagløn (dagsdusør).

Jeg bad endvidere institutionen oplyse hvorvidt der er overskud på arbejdsdriften, og i givet fald hvad overskuddet anvendes til.

Københavns Fængsler har oplyst at det i perioder har været overordentligt svært at skaffe arbejde i fornødent omfang, således at alle de frihedsberøvede har kunnet være i beskæftigelse. I forbindelse med åbning af en ny produktionshal i juni 2003 og en større gennemgang af mulighederne for beskæftigelse indenfor den almindelige bygningsdrift er der nu fastlagt en beskæftigelsesplan for 90 frihedsberøvede. Beskæftigelsesplanen indeholder 20 pladser i produktionshallen, 20 pladser som stuearbejde, 14 pladser som gangmænd på afdelingerne, 4 pladser i vaskeriet, 13 pladser indenfor bygningsdrift- vedligeholdelse, løbende hovedrengøring, depot m.v. og 40-50 pladser med varierende antal timer i skolen, som kan kombineres med anden beskæftigelse. Hertil kommer at det i gennemsnit forventes at ca. 10 frihedsberøvede af den ene eller anden grund ikke ønsker at arbejde eller vil få udbetalt sygedusør.

Københavns Fængsler har videre oplyst at samtlige asylansøgere fra iværksættelsen af den nye beskæftigelsesplan er tilbudt beskæftigelse når de er varetægtsfængslet. Alle har således mulighed for at optjene dusør svarende til en normal arbejdsdusør.

Hvis det mod forventning i henhold til den nye beskæftigelsesplan skulle ske at frihedsberøvede ikke kan tilbydes beskæftigelse, vil de blive aflønnet med et beløb svarende til ventepenge (almindelig grundløn uden tillæg).

Fængslet har desuden oplyst at institutionens driftsresultat er en del af det samlede resultat for Københavns Fængsler. I år 2002 viste arbejdsdriftsresultatet for Københavns Fængsler et un-

derskud på ca. 0.3 mio. kroner. Københavns Fængslers driftsresultat indgår i hele kriminalforsorgens arbejdsdriftsregnskab som i 2002 udviste et underskud på ca. 9.2 mio. kroner.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Om beskæftigelsen på inspektionstidspunktet har Københavns Fængsler supplerende til direktoratet den 2. oktober 2003 oplyst at institutionen i perioder med svingende arbejdstilbud inden for produktionen hvor der udføres montagearbejde efter entrepriser, ikke har kunnet skaffe fornødent arbejde, således at de indsatte fik mulighed for en indtjening svarende til normaldu-sør. Denne utilfredsstillende situation er tilendebragt ved den nye beskæftigelsesplan der dels har skaffet flere arbejdspladser inden for den almindelige økonomidrift, dels medfører at der inden for produktionen nu i givet fald suppleres med ventepenge.

Direktoratet har udtalt at direktoratet finder det meget beklageligt at de frihedsberøvede i pe-rioder før den nye beskæftigelsesplan trådte i kraft, ikke altid har haft mulighed for at få en indtjening svarende til normaldu-sør.

Jeg er enig heri.

Med henblik på eventuel efterregulering af dusøren til de indsatte som ikke har haft mulighed for indtjening svarende til normaldu-sør, har Københavns Fængsler den 6. oktober 2003 til direktoratet oplyst at det vil være forbundet med meget store vanskeligheder og ofte umuligt at finde frem til de indsatte som før den nye beskæftigelsesplan trådte i kraft, ikke fik mulig-hed for indtjening svarende til normaldu-sør, blandt andet fordi de fleste af de indsatte som det drejer sig om, ikke befinder sig på institutionen mere. Da der som nævnt i mange tilfælde var tale om at de indsatte fik en begrænset mængde (montage)arbejde stillet til rådighed, vil det tillige være meget vanskeligt at beregne differencen mellem det der er udbetalt, og dusøren.

Direktoratet har udtalt at direktoratet efter omstændighederne kan henholde sig til Københavns Fængsleres oplysninger således at der ikke foretages yderligere med hensyn til spørgsmålet om efterregulering af indsatte dusør i situationer, hvor der ikke har været mulighed for indtjening svarende til normaldusør.

Direktoratet har videre oplyst at direktoratet har gjort Københavns Fængsler bekendt hermed.

Jeg går ud fra at det er muligt at undersøge om der blandt de frihedsberøvede der aktuelt befinder sig i institutionen, er personer som også havde ophold i institutionen før den nye beskæftigelsesplan trådte i kraft. Jeg går endvidere ud fra at det er noteret hvad de enkelte indsatte har fået udbetalt for udført arbejde, og at det på dette grundlag kan opgøres hvad differencen mellem det udbetalte og dusøren udgør. Jeg beder om en udtalelse herom.

Jeg anmodede om at få oplyst hvorledes dagligdagen typisk forløber for en frihedsberøvet der ikke kan tilbydes beskæftigelse, og for en frihedsberøvet der ikke ønsker beskæftigelse.

København Fængsler har oplyst at det er vanskeligt at beskrive dagligdagen for disse to grupper, hvis dagligdag er ens, da deres dag ikke er skemalagt. Københavns Fængsler har derfor i stedet beskrevet de aktiviteter der – udover de aktiviteter der er nævnt af mig på rapportens side 32 og 33 – kan indgå i deres dagligdag. Det drejer sig om følgende aktiviteter:

Faste tidspunkter:

Klokken 7.00: Opmønstring. Kl. 7.30-8.00: Udlevering af morgenmad. Kl. 12-13: Frokost. Kl. 16-17: Butik. Kl. 17-18: Aftensmad. Kl. 21: Afmønstring.

Aktiviteter hvor tidspunkter og tilbud varierer:

Gårdtur

Skole (fritidslærer)

Skole (forsorgspersonale)

Idræt (fritidslærer)

Idræt (opsynspersonale)

Forskellige aktiviteter med forsorgspersonale

Andre afbræk i dagligdagen:

Samtale med politi

Samtale med Udlændingestyrelsen

Samtale med Flygtningehjælpen

Besøg

Retsfremstilling

Samtale med læge/sygeplejerske

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste. Da samtlige asylansøgere fra iværksættelsen af den nye beskæftigelsesplan er tilbudt beskæftigelse, jf. oplysningerne ovenfor, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad punkt 4.2. Fritid

Jeg anmodede om at få oplyst i hvilket omfang der udbetales dusør e.l. for deltagelse i sports- og fritidsaktiviteter.

Københavns Fængsler har oplyst at der udbetales dusør for deltagelse i sports- og fritidsaktiviteter der afholdes indenfor normal arbejdstid (kl. 07.00 - 16.00) på hverdage.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4.3. Undervisning

Jeg anmodede institutionen om at oplyse hvilke overvejelser der var gjort om muligheden og behovet for at anvende pc'er i undervisningen. Jeg henviste i den forbindelse til at et antal brugte pc'er var givet til Direktoratet for Kriminalforsorgen til brug i kriminalforsorgens institutioner, og at direktoratet var gjort opmærksom på at Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm var interesseret i at modtage et antal pc'er.

Københavns Fængsler har oplyst at det er aftalt med direktoratet at institutionen modtager fire brugte pc'er til undervisningsbrug i skolestuen der – som tidligere nævnt – er taget i brug igen i juni måned 2003.

Direktoratet har oplyst at de fire pc'er snarest vil blive installeret i undervisningslokalet.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 4.4. Fællesskab

Jeg anmodede om at få oplyst hvorvidt direktoratet havde modtaget lokale regler fra institutionen om fællesskab, jf. bekendtgørelse nr. 573 af 5. juli 2002 om de indsattes adgang til fællesskab med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner (§ 18). I givet fald bad jeg direktoratet om at oplyse hvorvidt disse regler havde givet direktoratet anledning til bemærkninger.

Direktoratet har henvist til et brev af 9. september 2003 som direktoratet har sendt i en anden inspektionssag. Heraf fremgår at direktoratet vil orientere mig om sagens status i begyndelsen af november 2003. Direktoratet har i denne sag i brev af 7. november 2003 oplyst at direktoratet, efter et afholdt afsluttende møde med de involverede kontorer i uge 46, forventer at kunne påbegynde sagsforløbet vedrørende direktoratets individuelle tilbagemeldinger til de enkelte arresthuse. Direktoratet vil løbende orientere mig når de enkelte arresthuses fællesskabsregler godkendes.

Jeg afventer orientering om direktoratets tilbagemelding til Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm og beder om kopi af institutionens endelige retningslinjer.

Ad punkt 4.5. Sammenfatning vedrørende arbejde, fritid, undervisning og fællesskab

I Torturkomitéens rapport af 14. august 2002 er bl.a. anført følgende (pkt. 51, side 22):

“At Sandholm Foreigners Detention Centre, immigration detainees were offered association time in leisure rooms, with the exception of those in wing 18 East who met together in the corridor. However, there were few other purposeful activities. The school appeared underused and immigration detainees claimed that they were not allowed to use the impressive gym, ostensibly for security reasons; work, available only to some detainees, was monotonous in nature (basic assembly and packing). The CPT recommends that the regime offered at Sandholm be improved; in particular, full use should be made of the school and the gym, and work, preferably with vocational value, should be provided in sufficient quantity. Immigration detainees in wing 18 should be offered access to a leisure room.”

I det foreløbige svar til Torturkomitéen er anført følgende (R 17, s. 27):

”The Prison and Probation Service agrees that occupation of detainees is not possible to the satisfactory extent at the present time. These possibilities will, however, be improved considerably when the renovations are finished in the summer 2003, when the physical framework is in a much better condition.

A rotation scheme has been arranged so that it is possible for all detainees in rotation to the same extent to use the leisure facilities. It is possible for detainees at Sandholm to get out on at least one hour outdoor walk in the exercise area.”

For så vidt angår fritidsrum til de frihedsberøvede i bygning 18 henvises i R 18 samme sted til R 17.

I det endelige svar til Torturkomitéen er anført følgende (Re R. 17, s. 4):

”In connection with the inauguration of a new production hall in June 2003 and a major review of the occupation potential within general building maintenance, an occupation plan has now been prepared for 90 detainees.

As from the launch of the new occupation plan, all asylum-seekers are offered occupation during their detention. It is thus possible for everybody to earn a wage corresponding to a normal work wage.”

Jeg har ovenfor noteret mig det oplyste om den nævnte beskæftigelsesplan der er iværksat, og at alle frihedsberøvede asylansøgere siden iværksættelsen heraf er tilbudt beskæftigelse.

Jeg har noteret mig at der er indført en rotationsordning således at alle de frihedsberøvede får adgang til fritidsfaciliteterne i lige stor udstrækning. Jeg beder om kopi af denne plan.

Torturkomitéens anbefalinger omfatter tillige øget benyttelsen af skolen og øget benyttelse af sportshallen samt adgang til et fritids-/opholdsrum til brug for de frihedsberøvede der er placeret i bygning 18. Som angivet i min rapport under pkt. 3.3.3. (s. 16) hører der et fællesrum til hver afdeling, bortset fra afdeling 18 øst.

For så vidt angår øget benyttelse af skolen og sportshallen, henviser jeg til afsnittene nedenfor.

Jeg anmoder om oplysning om hvad der videre måtte være sket i anledning af Torturkomitéens anbefaling om adgangen til et opholdsrum for de frihedsberøvede i bygning 18 (øst).

Jeg bad institutionen og Københavns Fængsler (og Direktoratet for Kriminalforsorgen) om at undersøge og overveje hvilke muligheder der er for at kompensere for den udbredte rastløshed, frustration mv. blandt de frihedsberøvede gennem aktivitetstilbud af forskellig art – især for så vidt angår de frihedsberøvede som opholder sig længere end ganske kortvarigt i institutionen. Jeg henviste her til f.eks. muligheden for udvidelse af tidspunkterne for benyttelse af fritidsaktiviteterne og tildeling af flere undervisningstimer.

Jeg bad om oplysning om hvad der skete i anledning af min anmodning.

Københavns Fængsler har oplyst at den generelle forbedring af beskæftigelsen som følger af den nye beskæftigelsesplan, p.t. prioriteres. Dette bør efter Københavns Fængslers opfattelse i sig selv bedre den rastløshed mv., som jeg har beskrevet.

Københavns Fængsler har videre anført at dagligdagen i institutionen administrativt er meget vanskelig at skemalægge da antallet af indsættelser, løsladelser og retsfremstillinger mv. de enkelte dage er en ukendt faktor. Institutionens opsynspersonale er som udgangspunkt ikke normeret til at foretage aktiviteter med de frihedsberøvede i tidsrummet fra kl. 06.00 til 16.00 på hverdage. Opsynspersonalets aktiviteter foregår derfor hovedsageligt i tidsrummet fra kl. 16.00 til kl. 21.00. På lørdage, søndage og helligdage foretager opsynspersonalet aktiviteter med de frihedsberøvede i tidsrummet mellem kl. 08.00 og kl. 21.00.

Københavns Fængsler finder det vanskeligt at forbedre fritidsaktiviteterne og udvide antallet af undervisningstimer væsentligt inden for det nuværende budget. Når de nuværende byggearbejder er afsluttede, og de nyrenoverede og nyetablerede lokaler endeligt er taget i brug, må det formodes at der for første gang i flere år ikke vil være byggeaktiviteter mv. Denne ro må forventes at medføre at der bliver mulighed for i et begrænset omfang at frigøre ressourcer f.eks. til udvidelse af fritidsaktiviteterne.

Direktoratet har i det hele henholdt sig til det af Københavns Fængsler oplyste. Direktoratet har i øvrigt tillige henvist til det under punkt 3.2. anførte om bygning 64 – dvs. oplysningen om at institutionen ønsker at indrette denne bygning så den kan tjene et kombineret beskæftigelsesmæssigt og fritidsmæssigt forhold.

Direktoratet har supplerende oplyst at der på grund af den aktuelle økonomiske situation ikke er mulighed for yderligere ressourcefordeling med henblik på evt. forbedring af beskæftigelsen og fritidsaktiviteterne.

*Jeg har noteret mig det oplyste, herunder om at det når byggearbejderne er endeligt overstået (hvilket jeg går ud fra at de er nu), må formodes at der er mulighed for **i begrænset omfang***

at frigøre ressourcer til udvidelse af fritidsaktiviteterne, mens det af økonomiske grunde anses for vanskeligt at udvide antallet af undervisningstimer væsentligt. Da beskæftigelsessituationen er væsentlig forbedret, foretager jeg mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om kompensation for manglende beskæftigelse, men for så vidt angår fritidsaktiviteter og undervisning bemærker jeg generelt at der også selv om der er beskæftigelse (arbejde) nok, bør være adgang til fritidsaktiviteter og undervisning i et rimeligt omfang.

Ad punkt 5. Belægning mv.

Bl.a. under henvisning til justitsministerens svar af 10. juni 2002 på et spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg (spørgsmål nr. 227) hvoraf fremgår at en udvidelse af kapaciteten i institutionen vil gøre det muligt i højere grad at placere forskellige grupper af frihedsberøvede i forskellige afdelinger, anmodede jeg om at få oplyst hvorvidt institutionen (og/eller direktoratet) havde overvejet og evt. drøftet en sådan (forsøgsvis) opdeling af de frihedsberøvede asylansøgere på forskellige afdelinger efter længden af deres ophold. Jeg bemærkede bl.a. at en opdeling f.eks. kunne foretages således at frihedsberøvede der har opholdt sig mere end en vis tid i institutionen, overflyttes til en anden afdeling med henblik på at sikre at de frihedsberøvede der opholder sig lang tid i institutionen, kan få forbedrede forhold på sådanne afdelinger, idet disse må formodes at være mere ansporede til at passe på inventar mv.

Københavns Fængsler har oplyst at fængslet har forståelse for mine bemærkninger, men ikke finder at kunne iværksætte en sådan ordning. En lignende ordning har været forsøgt, men måtte opgives blandt andet på baggrund af praktiske problemer, så som frihedsberøvede der ikke ville flytte afdeling fordi andre frihedsberøvede ikke kunne flytte med, og fordi der på andre afdelinger sad frihedsberøvede man ikke ønskede at være sammen med. Sådanne ønsker blev i stor udstrækning respekteret.

Ordningen resulterede i at bygning 16 vest efter ca. 1 måned af forsøgsordningen kun husede frihedsberøvede der var i udvisningsposition. Denne sammensætning afstedkom så store sikkerhedsmæssige problemer og til tider nærmest oprørs-lignende tilstande at forsøgsordningen blev bragt til ophør efter ca. 2 måneder.

Direktoratet har henholdt sig til det som Københavns Fængsler har oplyst. Direktoratet har supplerende oplyst at man gennem tiden har forsøgt mange kombinationer, men at der er mange hensyn at tage, f.eks. nationaliteter der ikke kan sidde på samme afdeling, f.eks. på grund af krige i deres hjemlande, kulturelt betingede opfattelser af andre folkeslag, ligesom der er sikkerhedsmæssige aspekter, f.eks. indsatte som tidligere har forsøgt at undvige m.v.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Torturkomitéen anfører særligt vedrørende kvinder bl.a. således (pkt. 45, side 20):

”The CPT has noted that Danish prison establishments are not required to detain separately male and female prisoners, unless an inmate so requests. However, at ... and **Sandholm**, some female detainees were being held against their wishes in cells or dormitories situated within the men’s accommodation areas. Further, separate sanitary or shower facilities were not always provided for them.

In the CPT’s opinion, in principle, women deprived of their liberty should be accommodated separately from men. That said, the Committee does not object to the approach followed in Denmark, on condition that the prisoners involved unequivocally agree to participate and are adequately supervised. **The Committee recommends that the authorities ensure that these conditions are met in all establishments.**”

I det foreløbige svar til Torturkomitéen er om dette spørgsmål anført følgende (R 14, s. 24):

”In continuation of the letter of 4 June 2002, mentioned above under R.9, it can be explained in more detail that female prisoners at Sandholm are held separate from male prisoners, however so that exceptions are made for married couples who wish to be together. In building 17, where female prisoners are usually placed, there are also a few husbands of the women in the unit.

If a female prisoner wishes to be held totally isolated from men, this can be granted in principle, as such female prisoners can be placed in the mother/child unit – provided it is not fully occupied – or in building 18 East and West, which holds four cells with room for 16 prisoners.

During periods with a high occupancy rate on account of rebuilding work, it can, however, be impossible to maintain the female prisoners' possibility of being held totally isolated from the male prisoners. However, the staff will continue to focus on and meet such requests from female prisoners, but it should be added, however, that the staff does not offhand recall ever having heard female prisoners express a wish to be held totally isolated from the male prisoners."

I det endelige svar til Torturkomitéen er endvidere anført følgende (Re R. 14, s. 3):

"Building 18 of the Sandholm Centre is no longer used for women who want to serve their sentence in total isolation from men as the building is now used for ordinary occupancy.

The staff will continue to be careful to comply with wishes from women who want to serve their sentence isolated from men, but so far the staff has not received any requests from women wanting to be held in total isolation from men."

På tidspunktet for min inspektion blev kvinder indsat i bygning 17, og jeg forstod at denne bygning siden april/maj 2002 havde været forbeholdt kvinder og – i tilfælde af en presset belægning – tillige deres slægtninge (f.eks. ægtefæller, sønner og brødre).

På denne baggrund, og idet jeg i øvrigt har noteret mig det der er anført i svaret til Torturkomitéen, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Jeg anmodede om at få oplyst hvilke overvejelser institutionen havde gjort sig med hensyn til at sikre at frihedsberøvede kvinder kan benytte toilet- og baderum ugenert når der også opholder sig mænd på afdelingen. Jeg henviste herved til den bygningsmæssige gennemgang under punkt 3.3.6.

Københavns Fængsler har oplyst at der er tale om en kvindeafdeling hvor der i begrænset omfang kan sidde mænd. Disse mænd er typisk ægtefæller, børn eller anden meget tæt familie som det ikke forekommer rimeligt at skille fra den kvindelige frihedsberøvede. Man er ikke fra de frihedsberøvede bekendt med at det af de frihedsberøvede kvinder skulle opfattes som

et problem at der i begrænset omfang tillige sidder tæt mandlig familie til frihedsberøvede kvinder.

Københavns Fængsler har videre oplyst at der er to separate toilet- og badeafdelinger. Institutionen kunne reservere det ene til mænd og det andet til kvinder hvilket imidlertid næppe ville blive respekteret af de frihedsberøvede. Efter fængslets opfattelse kunne en sådan opdeling på grund af de tætte familierelationer mellem de kvinder og mænd der er på afdelingen, også betegnes som en ikke rimelig indskriden i et normalt uproblematisk afdelingsliv. Hvis der – mod hidtidig erfaring – konkret skulle vise sig problemer med en mandlig indsat på afdelingen, kan denne flyttes.

Endelig har Københavns Fængsler oplyst at en kvindes ønske om total adskillelse fra mænd principielt vil kunne imødekommes ved placering på mor/barn afdelingen hvis der er plads. Institutionen erindrer dog ikke nogen sinde at have hørt at en kvinde har ønsket total adskillelse fra mænd.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Som nævnt under pkt. 3.3.6. (s. 22) i den endelige rapport er der i bygning 17 to toilet- og baderum som hver indeholder to toiletter og to brusekabiner. Adgang hertil sker fra en fordelingsgang. Der er ikke aflåselige omklædningsrum i tilknytning til brusekabinerne.

Af hensyn til de kvinder som ikke er i familie med de mænd som vil kunne være på kvindeafdelingen, bør der efter min opfattelse være separate badefaciliteter således at de kan bade ugenert. Selv om en opdeling af de to toilet- og baderum til henholdsvis kvinder og mænd efter institutionens og fængslets opfattelse næppe vil blive respekteret, bør institutionen derfor efter min opfattelse foretage en opdeling der tilgodeser disse kvinder. Da der forholdsmæssigt kun vil være tale om få mænd i forhold til kvinder på afdelingen, kan opdelingen eventuelt ske på den måde at det ene toilet- og baderum ved skiltning forbeholdes for kvinder, mens det andet ved skiltning angiver at det kan benyttes af såvel kvinder som mænd.

Jeg beder institutionen og Københavns Fængsler om at overveje en sådan opdeling og meddele mig resultatet heraf.

Ad punkt 6. Lægebetjening mv.

Jeg citerede følgende fra Torturkomitéens rapport vedrørende lægebehandling mv. (pkt. 54):

”54. ... [T]he situation was not satisfactory at Sandholm, where medical examinations were only carried out at the request of the immigration detainee concerned.

The CPT recommends that the Danish authorities take steps to ensure that all newly arrived inmates are interviewed and medically examined by a doctor as soon as possible after their admission. Such medical screening can also be carried out by a qualified nurse reporting to a doctor.”

Embedslægen anbefalede også i sin rapport at alle indsatte gennemgår en rutinemæssig lægeundersøgelse umiddelbart efter indsættelsen. I brev af 17. januar 2003 til mig vedrørende embedslægens rapport henviste direktoratet vedrørende dette spørgsmål til en vedlagt kopi af en skrivelse af 18. december 2002 som direktoratet havde udsendt, vedrørende sundhedsbetjening af indsatte i Sandholmlejren. Af denne skrivelse fremgår bl.a. at direktoratet – med henvisning til Torturkomitéens rapport – havde besluttet at nyindsatte frihedsberøvede i Sandholmlejren med nærmere angivne undtagelser snarest muligt og senest en uge efter indsættelsen skal indkaldes til en samtale med sygeplejersken som skal vurdere om der er behov for at tilbyde den pågældende en helbredsundersøgelse hos lægen.

I regeringens foreløbige svar til Torturkomitéen er der en generel redegørelse for reglerne om den sundhedsmæssige bistand til indsatte i kriminalforsorgens institutioner (R 19, s. 30-31). For så vidt angår Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm er henvist til R 21 hvor der er oplyst om de tiltag som blev iværksat efter komitéens besøg, herunder indførelsen af ordningen med indkaldelse af alle nyindsatte til en samtale med sygeplejersken.

Jeg noterede mig i min rapport det oplyste i direktoratets brev af 17. januar 2003, men idet svaret ikke berørte embedslægens anbefaling i samme rapport om at tilmelding til læge sker anonymt, bad jeg om direktoratets bemærkninger hertil.

Københavns Fængsler har oplyst at de indsatte altid har mulighed for at aflevere en henvendelse til lægen eller sygeplejersken i lukket kuvert og derigennem anmode om en konsultation. På grund af de særlige institutionsmæssige forhold vil det dog være vanskeligt at undgå at personalet bliver bekendt med at en indsat skal til læge.

Direktoratet har udtalt at direktoratet ingen bemærkninger har hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste. Da det fremgår af husordenen at de frihedsberøvede – foruden at skrive sig på en liste på opslagstavlen eller ved at kontakte en fængselsfunktionær – kan komme i kontakt med sygeplejersken ved at aflevere et brev til denne, foretager jeg mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om mulighederne for at tilmelde sig anonymt til lægebesøg. Jeg beder dog institutionen om at overveje enten at undlade muligheden for at skrive sig på en liste som hænger frit fremme på afdelingen, eller udtrykkeligt på denne liste at gøre opmærksom på at henvendelse kan ske anonymt i lukket kuvert til sygeplejersken. Jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser.

Vedrørende lægebehandling mv. anfører Torturkomitéen i sin rapport endvidere bl.a. følgende (pkt. 57 og 58):

“57. At Sandholm, the medical team consisted of a general practitioner attending for 12 hours per week, one full-time nurse (employed at the detention centre since the previous month) and two part-time nurses (30 and 12 hours, respectively). Unlike other prison health care services, the medical team was not supplemented by specialists. Given not only the capacity of the establishment but also the profile of the persons detained there, such a team is not sufficient. The delegation found that fewer than 20% of all immigration detainees were medically examined at any time during their detention at Sandholm.

In this context, the delegation discovered numerous and significant delays in responding to inmates' requests for medical attention, as well as serious failings as regards follow-up of medical problems and respect for the principle of equivalence of care.

...

The CPT recommends that the resources and functioning of the health care service at Sandholm be reviewed without delay, in order to ensure that all inmates are offered the level of care which they are entitled to expect. In this respect, measures should also be taken to prevent the spread of transmissible diseases.

58. ...

At Sandholm, there were no on-site psychiatric or psychological consultations. Where necessary, and provided transport was available, patients were referred to a psychiatrist in Vestre Prison 25 km away. Such a situation is of all the more concern given that the delegation perceived a strained psychological atmosphere among inmates, who suffered from anxiety as a consequence of uncertainties about their future.

The CPT recommends that the psychological services in all of the establishments visited and the psychiatric services at Sandholm be reviewed, in the light of the foregoing remarks."

Efter Torturkomitéens besøg blev sygeplejerskenormeringen som nævnt i min rapport (s. 46-47) udvidet.

I det foreløbige svar til Torturkomitéen er bl.a. anført følgende til punkt 57 i komitéens rapport (R. 21, s. 32 ff):

"Immediately after the Committee's visit, a thorough investigation into the organisation of the health care service at Sandholm was initiated. ... A significant part of these considerations took account of the fact that the clients at Sandholm are in several ways different from the inmates at other establishments of the Department of prisons and Probation. In the light of this review, the health care services have been expanded with the core elements being of more formalised reception procedure, provision of more information about transmissible diseases, including HIV, Hepatitis B and tuberculosis, as well as introduction of a fixed routine for making appointments with the nurse. ..."

I svaret oplyses herefter bl.a. om den procedure med indkaldelse af alle nyindsatte frihedsberøvede indsatte med nærmere angivne undtagelser til en samtale med sygeplejersken som blev

indført på baggrund af Torturkomitéens rapport, jf. s. 48 i min rapport, og om den tildeling af yderligere ressourcer som gør det muligt at forbedre den sundhedsmæssige betjening. Der redegøres tillige for hvad samtalen med sygeplejersken skal afklare og hvad sygeplejersken skal oplyse den frihedsberøvede om. Som et supplement til denne information, vil sygeplejersken samle alle frihedsberøvede i grupper og give dem en bredere information om smitsomme sygdomme. Børn tilses af såvel sygeplejerske, sundhedsplejerske og henvises til læge. For at sikre kontinuiteten i behandlingen vil sundhedspersonalet så vidt muligt søge at indhente de frihedsberøvedes samtykke til indhentelse og videregivelse af oplysninger om helbredsmæssige forhold i det omfang det er relevant for den videre behandling. Endelig indeholder svaret til Torturkomitéen oplysninger om embedslægens rapport og de tiltag som er iværksat i den anledning, jf. bl.a. s. 48 i min rapport. Omtalen herunder omfatter også reoveringen af toilet- og badeforholdene, ansættelsen af servicemedarbejdere mv.

For så vidt angår pkt. 58 er i den foreløbige redegørelse anført følgende (R. 22, s. 34 ff):

”The Prison and Probation Service can confirm that several of the inmates in the establishments for which it is responsible have symptoms of mental illness, and agrees with the CPT that it is necessary to ensure that inmates who are mentally ill can be certain to receive relevant treatment.

It is a generally accepted principle that insane (psychotic) persons should not be detained in a prison but be transferred to a hospital or other appropriate treatment institution as soon as possible. With respect to inmates who suffer from a mental disorder or deviation, without being insane, however, it is the Prison and Probation Service’s responsibility to ensure that they have the necessary access to psychiatric or psychological care.

...”

Svaret indeholder herefter en redegørelse for tilrettelæggelsen af den psykiatriske og psykologiske behandling af indsatte i kriminalforsorgens institutioner, herunder oplysning om de principielle overvejelser om ansættelse af psykologer som et udvalg om sundhedstjenesten i kriminalforsorgen gjorde sig for nogle år siden, og om mulighederne for at afholde udgifter til mere intensiv behandling af de indsatte, herunder eventuelt ved tilskud fra en mindre pulje som direktoratet har til dette formål. Direktoratet anfører i den forbindelse at direktoratet ikke

for tiden har mulighed for at tilføre institutionerne midler med henblik på ansættelse af psykologer.

For så vidt angår Torturkomitéens anbefaling af at der foretages en vurdering af den psykiatriske betjening af de frihedsberøvede i Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm i lyset af det særlige klientel som denne institution modtager, er i det foreløbige svar anført følgende (s. 36):

”The Prison and Probation Service agrees that it is imperative to ensure that the special clients at Sandholm receive the psychiatric support they need, and will now take steps to improve the psychiatric care at this establishment. The final report will include a more detailed description of this measure.”

I den endelige rapport er anført følgende (Re R., s. 5):

” ...

At its visit to the Sandholm Centre, the CPT particularly noted that no independent psychiatric specialist was attached to the institution, and recommended reassessment of the psychiatric service at the Sandholm Centre. The CPT pointed out that the institution housed inmates who apparently needed such assistance and that the access to a psychiatrist depended on whether it was possible to arrange for transport to the Copenhagen Prisons where the psychiatric specialists have their practice.

Please note by way of introduction that the Sandholm Centre is a unit under the Copenhagen Prisons.

Inmates from the Sandholm Centre who need to have blood samples or X-rays taken or who need other medical specialist assistance are transported to the Western Hospital, which has the requisite capacity for this. The Western Hospital has a psychiatric specialist available every day, and in the assessment of the consultant doctor the hospital capacity has so far also been sufficient to give psychiatric assistance to the inmates referred to psychiatric consultation by the prison doctor at the Sandholm Centre.

The Prison and Probation Service has found that resources are utilised most effectively by assembling all healthcare offers in one place and having inmates transported to them. On the other hand it is crucial that the transport scheme works efficiently. The problems related to the psychiatric servicing of the Sandholm Centre have been caused particularly by the difficulty

in ensuring, due to the divers transport tasks, that all transports to the Western Hospital took place as planned.

To improve these matters the Copenhagen Prisons and the Sandholm Centre have planned discussions between the parties involved intended to result in an agreement with the parties involved on better coordination of the tasks requiring transports. The purpose of this is to release resources that can be used for healthcare transports, among other things. These discussions are expected to be completed in late summer. Until then, the healthcare staff and the other staff of the Sandholm Centre try together to set up a careful order of priorities in connection with the daily planning of the transports.”

Jeg beder om underretning om resultatet af overvejelserne med hensyn til bedre koordination af transportopgaverne.

Jeg foretager mig ikke mere vedrørende den sundhedsmæssige betjening af de frihedsberøvede i Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm, herunder betjeningen for så vidt angår frihedsberøvede der har behov for psykiatrisk eller psykologisk bistand.

Jeg anmodede om at få oplyst hvorledes de frihedsberøvede får udleveret medicin, og om det sikres at medicinen indtages i personalets påsyn således at f.eks. videresalg undgås.

Københavns Fængsler har oplyst at institutionen følger de centralt fastsatte regler for udlevering af medicin i Kriminalforsorgens institutioner. Ordinationen foretages af lægen, og sygeplejersken docerer, mærker det docerede til den enkelte frihedsberøvede og noterer hvor meget og hvornår der skal udleveres medicin. Funktionæren udleverer medicinen på de angivne tidspunkter eller indenfor de angivne intervaller og påser indtagelsen. Hvis der gives medicin ”efter behov” (p.n.), skal funktionæren føre dagbog.

Direktoratet har udtalt at direktoratet ingen bemærkninger har hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg anmodede endvidere om at få oplyst hvorledes lægejournaler opbevares, og hvem der har adgang til dem.

Københavns Fængsler har oplyst at alle aktive lægejournaler opbevares i aflåst skab i konsultationslokalet som kun lægen og sygeplejersken har adgang til.

Københavns Fængsler har endvidere oplyst at Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm forventer at overgå til Elektronisk Patient Journal (EPJ) i løbet af 2003. EPJ i institutionen vil følge de samme forskrifter som på KF, hvilket betyder at EPJ er tilknyttet egen server der ikke kan samkøres med Klientsystemet, og at det kun er medicinsk uddannet, fastansat personale der har gradueret rettighed og adgang til systemet.

Direktoratet har udtalt at direktoratet ingen bemærkninger har hertil.

Jeg anmoder om oplysning om muligheden for at en vagtlæge der tilkaldes uden for de tidspunkter hvor der er læge eller sygeplejerske til sted i institutionen, kan få adgang til journalerne.

Jeg bad institutionen om skriftligt at bekræfte at der ikke i institutionen er problemer med narkotiske stoffer, herunder afhængighed af narkotika. I tilslutning hertil bad jeg institutionen om at oplyse om der forefindes renevæske og vejledning i brugen heraf, og i givet fald om vejledningen findes på andre sprog end dansk. I så fald bad jeg tillige om oplysning om hvordan ordningen med udlevering af renevæske er tilrettelagt.

Københavns Fængsler har bekræftet at Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm yderst sjældent har problemer med narkotiske stoffer. Det forekommer dog at der ankommer frihedsberøvede asylansøgere der er abstinente, og disse bliver tilset af en sygeplejerske/læge der vurderer om vedkommende skal i behandling.

Vedrørende renevæsken har fængslet oplyst at der forefindes renevæske og en skriftlig vejledning i brugen heraf. Vejledningen findes på 14 sprog. Rensevæsken findes hos sygeplejersken.

Direktoratet har udtalt at direktoratet ingen bemærkninger har til det oplyste.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 7.1. Forplejning

Under inspektionen blev det oplyst at de frihedsberøvede klager over maden ved serveringen, og at det er personalets opfattelse at mange af de frihedsberøvede ikke er vant til at spise rå grøntsager (f.eks. salat) – formentlig på grund af frygt for colibakterier e.l. – men er vant til at spise meget forarbejdede grøntsager. De frihedsberøvede oplever således formentlig maden som ikke alene fremmedartet, men også som en potentiel smittekilde. Af samme grund er det meget få af de frihedsberøvede der spiser salaten. Institutionen oplyste at den havde talt med kokken om dette, og jeg anmodede om at få oplyst hvad resultatet af institutionens henvendelse til kokken blev.

Københavns Fængsler har oplyst at fængslet forhandler med Røde Kors om overtagelse af forplejningen af de frihedsberøvede. Forhandlingerne er trukket ud på grund af visse godkendelsesprocedurer. Fængslet oplyser at bl.a. det spørgsmål som jeg har rejst vedrørende salat, vil indgå i kontraktforhandlingerne med Røde Kors.

Direktoratet har henholdt sig til fængslets udtalelse med den bemærkning at Københavns Fængsler er blevet bedt om at overveje hvorvidt kosten til Sandholmlejren i stedet kan leveres fra et af kriminalforsorgens egne produktionskøkkener.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om oplysning om hvad der videre sker vedrørende dette forhold.

Da et særligt problem bestod i at den kolde mad serveres lige efter at den er udtaget af køleskabet, og derfor af de frihedsberøvede opleves som meget kold, blev det under den afsluttende samtale foreslået at den kolde mad fremover tages ud af køleskabet en halv time før den serveres. Jeg anmodede i rapporten om at få oplyst om denne ordning var indført, og i givet fald hvordan den fungerede, herunder om det havde fået betydning for hvor mange af de frihedsberøvede der spiser den kolde mad.

Københavns Fængsler har telefonisk til direktoratet oplyst at den pågældende ordning er indført, og at den fungerer tilfredsstillende.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Selv om det fremgår af husordenen at der aldrig serveres svinekød, anmodede jeg – under henvisning til at det er særdeles vigtigt for en stor gruppe af de frihedsberøvede at der ikke er svinekød i maden – institutionen og køkkenet om at overveje hvorvidt det ville være muligt på forhånd f.eks. ved en ugeplan – oversat til i hvert fald hovedsprogene – at orientere de frihedsberøvede om hvilken mad (kød) der serveres.

Københavns Fængsler har oplyst at spørgsmålet om en mad(uge)plan oversat til hovedsprogene, vil indgå i kontraktforhandlingerne med Røde Kors om overtagelsen af forplejningen af de frihedsberøvede.

Med den bemærkning at jeg går ud fra at dette spørgsmål også vil blive overvejet hvis det i stedet beslutes at få leveret kosten fra et af kriminalforsorgens egne produktionskøkkener, jf. direktoratets anmodning til Københavns Fængsler om at overveje dette, har jeg noteret mig det oplyste.

I Torturkomitéens rapport er bl.a. anført følgende vedrørende forplejningen (pkt. 44, side 20):

”...

Further, the CPT’s delegation heard some complaints that food was served cold and did not take account of the immigration detainees’ dietary habits.”

Foranlediget heraf – og af modtagne klager fra nogle af de frihedsberøvede som inspektionschefen og jeg talte med under inspektionen – oplyste institutionen at det er forekommet at der har været isklumper i salaten, formentlig fordi salaten inden den køres til institutionen tilsættes frosne ærter eller majs.

I det foreløbige svar til Torturkomitéen er om dette spørgsmål anført følgende (C. 6, s. 27-28):

”The Prison and Probation Service aims at serving food that respects religious and cultural differences to the greatest possible extent. Different food culture could mean that detainees are not always served food that fully lives up to local traditions. For example, for nutritious and financial reasons dark bread will, as a point of departure, always be served with cold food. There are no religious rules prohibiting dark bread.

Danish tradition prescribes one hot meal a day. Certain other cultures have two hot meals tradition. When hot meals are served they will always be placed in heat-insulated boxes during transportation and will thus be served hot.

Evening meals are cold food. Different cultures have different attitudes to this, and in this area it is not always possible to satisfy inmates’ culturally determined wishes.

Detainees can choose to be served vegetarian dishes, just as it is possible to have dishes not containing pork, if required for religious purposes. If for special medical reasons a detainee cannot tolerate an ordinary diet, it is possible at the doctor’s request to be served protective diets, which can e.g. prevent allergic reactions.

It should be noted that rules for inmates’ diets in Danish prisons and local penal institutions are prepared in close cooperation with the Department of Foods.”

Jeg har noteret mig det oplyste over for Torturkomitéen. Det giver mig ikke anledning til at foretage mig mere vedrørende spørgsmålet om forplejningen af de frihedsberøvede i Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm, ud over at bemærke at jeg går ud fra at

det vil sikres at de frihedsberøvede vil have samme muligheder for vegetarkost mv. hvis forplejningen overtages af Røde Kors eller et af kriminalforsorgens egne produktionskøkkener.

Jeg henstillede til institutionen at gøre de frihedsberøvede opmærksom på muligheden for at få bragt mad ind udefra, f.eks. ved opslag herom i kiosken. Jeg anmodede om at få oplyst hvad der skete i anledning af min henstilling.

Københavns Fængsler har oplyst at der er sat et opslag op herom.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 7.2. Tv-ordning

Det blev oplyst at Københavns Fængsler havde besluttet at alle indsatte/frihedsberøvede i Københavns Fængsler, herunder Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm, skulle have tv på cellerne. Jeg anmodede om nærmere oplysning om denne beslutning, herunder oplysning om hvornår ordningen forventedes at blive iværksat.

Under henvisning til oplysninger under inspektionen om hærværk – herunder at direktoratet af denne grund ikke ville installere håndvaske på stuerne – anmodede jeg tillige om at få oplyst hvorledes ordningen fungerer, og om eventuelle problemer med hærværk mv. når ordningen havde fungeret i et passende tidsrum. Jeg bemærkede i øvrigt at jeg gik ud fra at afsnittet om tv-ordningen i husordenen ville blive ændret ved næste revision.

Københavns Fængsler har oplyst at det i samråd med talsmandsgruppen på Vestre Fængsel blev besluttet at anvende en del af butiksoverskuddet på Københavns Fængsler til dækning af udgifter til opsætning af tv-apparater som celleudstyr på samtlige celler/stuer, herunder i Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm. Der har været opsat tv på alle belægningsstuer siden december 2002. To tv-apparater er blevet kasseret på grund af hærværk. Da

de frihedsberøvede ikke længere skal betale leje for tv-apparaterne, vil husordenen blive revideret. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 7.3. Køleskabe

Jeg anmodede om oplysning om hvilke muligheder de frihedsberøvede asylansøgere har for at få opbevaret mad- og drikkevarer køligt.

Københavns Fængsler har oplyst at de frihedsberøvede generelt ikke har mulighed for at opbevare mad køligt da der serveres mad tre gange dagligt, hvorfor den daglige ration er frisk. Der er dog mulighed for at de frihedsberøvede i begrænset omfang kan få opbevaret drikkevarer i køleskabe i institutionens køkkener.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Som nævnt i rapporten (s. 55) bemærkede jeg under min rundgang at de frihedsberøvede flere steder havde sat mad og drikkevarer uden for vinduerne, og der ses således – uanset at de indsatte får frisk mad tre gange dagligt – at være et behov for opbevaring af varer på køl. Den omstændighed at de frihedsberøvede får frisk mad og friske drikkevarer tre gange dagligt kan efter min opfattelse ikke i sig selv begrunde at der ikke stilles kølemulighed i et vist omfang til rådighed for de frihedsberøvede til opbevaring af mad og drikkevarer som de frihedsberøvede køber i kiosken eller får bragt ind udefra, jf. pkt. 7.1., til indtagelse i stedet for eller som supplement til den mad og de drikkevarer der serveres for de frihedsberøvede. Selv om de indsatte i arresthusene også får serveret mad tre gange dagligt, har samtlige arresthuse kølemulighed til rådighed for de indsatte, enten i form af køleskabe eller kølebokse på cellerne eller fælles køleskab(e).

*Jeg har noteret mig at det er muligt for de frihedsberøvede **i begrænset omfang** at opbevare drikkevarer på køl i institutionens køkkener. Jeg beder institutionen om at oplyse om den (be-*

grænsede) plads der er i køleskabene i institutionens køkkener, er tilstrækkelig til at alle de frihedsberøvede i princippet vil kunne få opbevaret kølevarer i begrænset omfang hvis de ønsker det. Hvis det ikke er tilfældet, beder jeg institutionen om at overveje at tilvejebringe bedre kølemuligheder for de frihedsberøvede og underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

Jeg beder tillige institutionen om at oplyse om de frihedsberøvede gøres bekendt med muligheden for i begrænset omfang at få opbevaret drikkevarer på køl, og i givet fald hvordan de gøres bekendt hermed.

Ad punkt 7.4. Besøg og telefonsamtaler

Jeg anmodede institutionen om at oplyse hvor ofte besøgslokalerne anvendes, og i hvilke tidsrum besøg kan modtages. Da besøgstiderne efter min opfattelse bør fremgå af husordenen, henstillede jeg til institutionen at medtage disse ved næste revision af husordenen.

Københavns Fængsler har oplyst at besøgslokalerne sædvanligvis benyttes hver dag, og at der efter ombygningen i 2003 er fire besøgsrum som kan benyttes samtidigt. Besøgstiderne er som følgende:

Mandag		13.00-14.30	15.00-16.30	17.00-18.30	19.00-20.30-
Tirsdag	11.00-12.00	13.00-14.30			
Onsdag		13.00-14.30	15.00-16.30	17.00-18.30	19.00-20.30
Torsdag		13.00-14.30	15.00-16.30	17.00-18.30	
Fredag		13.00-14.30	15.00-16.30	17.00-18.30	
Lørdag	11.00-12.00	13.00-14.30	15.00-16.30	17.00-18.30	
Søndag	11.00-12.00	13.00-14.30	15.00-16.30	17.00-18.30	19.00-20.30

Københavns Fængsler har endvidere oplyst at besøgstiderne ved næste revision af husordenen vil blive tilføjet som bilag til husordenen.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste om anvendelsen af besøgslokalerne og besøgstiderne, og jeg tager til efterretning at oplysning om besøgstiderne vil blive indføjet i husordenen (som bilag).

Jeg anmodede om at få tilsendt en kopi af institutionens aftale med det teleselskab der har opstillet telefonerne. Jeg bad desuden om institutionens og direktoratets bemærkninger til det som to af de frihedsberøvede, som inspektionschefen talte med, gav udtryk for om at telefonkortene var for dyre – også set i forhold til den indtjening de frihedsberøvede har i institutionen.

Københavns Fængsler har oplyst at institutionen ikke som angivet i min rapport, er i besiddelse af ”panikkort” (til akutte opkald), men at de frihedsberøvede kan låne et af institutionens kort til kortere samtaler, f.eks. for ca. 20 kr. Institutionen har ikke modtaget klager fra de frihedsberøvede over kortets pålydende værdi (100 kr.). Efter mit besøg har Københavns Fængsler undersøgt muligheden for at udbyde kort til en værdi under 100 kr. og har fået oplyst, at der ikke forhandles kort til under 100 kr. i Danmark.

Københavns Fængsler har videre oplyst at der ikke foreligger nogen abonnementsaftale. Telefonordningen foregår således at man ringer op via Teledanmarks fastnet til et særligt nummer hvor det konkrete taletidskort og værdien er registreret.

Københavns Fængsler har i øvrigt bemærket at den nuværende ordning med Global One (taletidskort) i høj grad er indført efter ønske fra de frihedsberøvede.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder om at der ikke forhandles Global One taletidskort på mindre beløb end 100 kr., og at den nuværende ordning er indført efter ønske fra de frihedsberøvede. På denne baggrund, og på baggrund af det tidligere under pkt. 4.1. oplyste om den indtjening som de frihedsberøvede nu har mulighed for at have, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Om adgangen til at foretage telefonopkald anførte Torturkomitéen følgende (pkt. 52, side 22):

”A number of immigration detainees at Sandholm complained that access to the telephone was insufficient; in particular, they claimed that not all those who wished to use the telephone were able to do so within the time allocated (one hour per day, with a maximum of 5 minutes per inmate). All calls had to be made within the above-mentioned period, including calls to relatives and friends in different time zones, as well as to detainees’ lawyers.

In order to ensure that the immigration detainees are able to maintain good contact with the outside world, **efforts should be made to offer immigration detainees better telephone access.**”

Under inspektionen blev det som anført i min rapport s. 58, oplyst at institutionen efter Torturkomitéens besøg havde fået et nyt telefonsystem, jf. det oplyste s. 57 om opsætning af korttelefoner på alle afdelinger, bortset fra på modtagelsesafdelingen, som de frihedsberøvede frit kan benytte med Global One telefonkort. Fordi frihedsberøvede med besøgs- og brevkontrol på tidspunktet for komitéens besøg havde været anbragt på de almindelige belægningsafdelinger sammen med de øvrige frihedsberøvede, var det ikke (som nu) muligt at have fri telefon på afdelingerne. Der er således ingen tidsbegrænsning mere. Der er oplyst herom i svaret til Torturkomitéen (C. 7, s. 28), hvor det tillige er anført at der for så vidt angår frihedsberøvede som endnu ikke har købt et telefonkort, eller som ikke har økonomisk mulighed for at købe et sådant kort, administreres efter de almindelige regler om telefonering og brevveksling.

Jeg foretager mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om de frihedsberøvedes adgang til at telefonere i institutionen.

Ad punkt 7.5. Talsmandsordning

Jeg anmodede om at få oplyst hvorvidt der afholdes møder med grupper af frihedsberøvede, herunder hvornår dette sidst var sket.

Københavns Fængsler har oplyst at der afholdes møder med grupper af frihedsberøvede efter behov. Det seneste møde er afholdt medio august 2003. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 7.6. Avishold

Københavns Fængsler har bekræftet min antagelse om at de to ugeblade som institutionen holder – Newsweek (engelsk) og L' Express (fransk) – som begge indeholder nyhedsstof, stilles gratis til rådighed for de frihedsberøvede i institutionen.

Jeg anmodede direktoratet om at oplyse om direktoratets overvejelser vedrørende avishold mv. i Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm.

Direktoratet har i den anledning anført følgende:

” ...

Frihedsberøvede i Sandholmløjren er ikke afsonere, og dermed som udgangspunkt ikke omfattet af reglerne i straffuldbyrdelsesloven. Som anført af ombudsmanden finder direktoratet, at varetægtsarrestanter – ligesom afsonere i kriminalforsorgens institutioner – bør have adgang til gratis avis.

Det fremgår af § 58, stk. 3 i straffuldbyrdelsesloven, at udenlandske indsatte så vidt muligt bør have adgang til aviser, tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog. Det fremgår endvidere af forarbejderne til bestemmelsen, at udtrykket 'så vidt muligt' betyder, at der ikke alene er praktiske, men også økonomiske grænser for institutionens pligt til at gennemføre denne ret.

Henset til den økonomiske situation i kriminalforsorgen for tiden, finder direktoratet, at Sandholmløjren i tilstrækkelig grad tilbyder skriftligt nyhedsstof til de indsatte, idet institutionen stiller dette gratis til rådighed på to af de tre hovedsprog, engelsk, fransk og tysk.

Direktoratet vil dog opfordre institutionen til at kontakte biblioteket i Allerød med henblik på at indgå en ordning, hvorefter biblioteket leverer uge- eller månedgamle udenlandske aviser på andre sprog end engelsk og fransk eventuelt suppleret med engelske og/eller franske aviser.”

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om underretning om hvad der videre sker i sagen.

Ad punkt 7.7. Vold mv.

Jeg anmodede om at få oplyst hvorvidt institutionen har problemer med vold mellem de frihedsberøvede.

Københavns Fængsler har oplyst at der sjældent er problemer af denne art.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad desuden om at få oplyst om institutionen har episoder af vold mv. mod personalet.

Københavns Fængsler har oplyst at man sjældent har voldsepisoder i form af overfald mv. fra de frihedsberøvedes side mod personalet. Der forekommer dog med mellemrum voldsomme episoder så som flugtforsøg, ildspåsættelse og seriehærværk hvor personalets indgriben er nødvendig.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 7.10. Information af de frihedsberøvede

Jeg anmodede om at få oplyst hvorvidt der findes andet informationsmateriale end husordenen der kan/skal udleveres til de frihedsberøvede.

Københavns Fængsler har oplyst at der ikke findes andet lokalt informationsmateriale end husordenen/retningslinjerne idet man har bestræbt sig på at inkorporere al relevant information heri. Retningslinjerne bliver løbende opdateret.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Bl.a. vedrørende de frihedsberøvedes rettigheder og forpligtelser under opholdet i institutionen anførte Torturkomitéen (pkt. 62, side 26):

”As for immigration detainees, many complained that they had not received information on the regime in force at Sandholm and on their rights and duties. The alleged absence of information in appropriate languages about the procedures applied to the immigration detainees was also a source of distress and uncertainty. **The CPT recommends that immigration detainees be kept duly informed about their situation and the procedures applied to them.**”

I det foreløbige svar til Torturkomitéen er hertil anført følgende (R. 24, s. 42-43):

”All asylum-seekers – including immigration detainees – receive written guidance guidelines (Asylum Guidelines).

... [der redegøres efterfølgende for den information som gives om selve asylsagen i disse retningslinjer som udleveres i forbindelse med at asylansøgeren ser en video om asylproceduren i Danmark, og for den information om reglerne vedrørende frihedsberøvelse af asylansøgere på grund af kriminalitet eller på grund af manglende samarbejde som gives i en separat folder som udleveres til de frihedsberøvede. Alle tre dele er oversat til adskillige sprog og udleveres/vises så vidt muligt på den pågældende asylansøgers eget sprog. Der oplyses endvidere om den information og vejledning der gives af politiet, når der er truffet beslutning efter udlændingelovens § 36 om frihedsberøvelse af den pågældende.]

The police are responsible for providing the legal basis for the detention, and the Immigration Service is responsible with regard to questions of asylum law, whereas the individual institution is responsible for information about everyday life and rules of the institution. When detainees are received, they are briefly informed of their rights and duties. Furthermore, they receive a leaflet with details of the conditions during the stay, including which authority has made the decision of detention, possibility of communication with embassies, Ombudsman, and attorney. The staff currently focuses on answering questions, but it is, however, the experience of the staff that it is extremely difficult to ensure that detainees understand the information given to them.

According to the staff of the institution it is their experience that it is questions about residence/asylum that cause immigrant detainees to be frustrated.

The above-mentioned leaflet is available in Danish, German, English, French, Turkish, Punjabi, Hindi, Urdu, Arabic, Farsi, Serbo-Croatian, Albanian, Russian, Somali and Mandarin”

Idet jeg går jeg ud fra at den folder som der henvises til i svaret til Torturkomitéen, er institutionens egne retningslinjer (husordenen) og ikke en generel vejledning fra Direktoratet for Kriminalforsorgen (som har udsendt generelle vejledninger på flere sprog til henholdsvis afsonere og anholdte og varetægtsarrestanter), jf. det straks nedenfor anførte, giver svaret til Torturkomitéen mig ikke grundlag for at foretage mig noget i relation til den information som gives til de frihedsberøvede af kriminalforsorgen.

Jeg anmodede om at få oplyst hvorvidt der forud for Torturkomitéens besøg forelå en tilsvarende vejledning som den vejledning (de retningslinjer) som jeg havde fået forud for inspektionen, på flere sprog. Den vejledning som jeg havde fået, var revideret den 21. oktober 2002, og det blev under inspektionen oplyst at den udleveres til de frihedsberøvede ved indsættelsen, og at den var ved at blive oversat til flere sprog.

Københavns Fængsler har oplyst at den nye udgave af vejledningen/retningslinjerne er oversat til 14 sprog, og at der også forud for den reviderede udgave – og dermed ved Torturkomitéens besøg – forelå en vejledning oversat til 14 sprog.

Direktoratet har henholdt sig til det som institutionen har oplyst.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 7.12. Andet

Torturkomitéen anbefalede i sin rapport at de frihedsberøvede udlændinge garanteres ret til advokat allerede ved selve frihedsberøvelsen. Efter § 37, stk. 1, i udlændingeloven skal udlændinge der er frihedsberøvet, efter lovens § 36, fremstilles for retten inden 3 døgn efter frihedsberøvelsens iværksættelse, medmindre vedkommende forinden er løsladt. Efter stk. 2 beskikker retten (ved fremstillingen) en advokat for udlændingen.

Jeg bad Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration om underretning om svaret til Torturkomitéen vedrørende dette spørgsmål.

I brev af 30. juni 2003 har Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration orienteret mig om ministeriets bidrag (på dansk) til besvarelsen af dette spørgsmål (pkt. 26 i komitéens rapport).

Ministeriet har indledningsvis gengivet ovennævnte regler i udlændingelovens §§ 36 og 37 og har i den forbindelse oplyst at frihedsberøvede der løslades inden for de første tre døgn, efter lovens § 48, 6. pkt., kan klage til Integrationsministeriet over afgørelsen om frihedsberøvelse. Herefter har ministeriet oplyst om den procedure der iværksættes efter beslutningen med hensyn til forkyndelse, oversættelse, orientering og vejledning over for/af den frihedsberøvede. For så vidt angår spørgsmålet om beskikkelse af en advokat før fremstillingen i retten, har Integrationsministeriet i svaret til Torturkomitéen anført følgende (R. 7, s. 10-11):

”...

There is no authority in the Danish Aliens Act to assign an attorney to act on behalf of the alien until the time when the alien is brought before the court, cf. Section 37 (2) of the Danish Aliens Act.

However, there is nothing in the legislation on aliens to prevent an alien, who is detained pursuant to Section 36 of the Danish Aliens Act, to retain the assistance of an attorney immediately after his detention has been enforced. It should be noted in this connection that an attorney, who is contacted by the alien himself – subject to the specific decision of the court and the alien’s own request to this effect – can be assigned as attorney to act on behalf of the alien when he is brought before the court.”

Ad punkt 9. Personaleforhold og ledelse

Som et særligt problem blev der peget på at både de ansatte og ledelsen i institutionen ikke sjældent – på grund af den tostrengede ledelse som indebærer at nogle spørgsmål hører under ledelsen i Københavns Fængsler, mens andre hører under direktoratet – står i en situation i hverdagen hvor de ikke umiddelbart ved om de skal henvende sig til ledelsen på Københavns

Fængsler eller til direktoratet med et konkret problem. Ledelsen oplyste at der var truffet en principbeslutning om at institutionen skal være en selvstændig institution, men at der endnu ikke var en plan klar herfor.

Jeg tilkendegav at det for mig at se er meget vigtigt for både ledelsen og personalet i institutionen at der ikke er uklarheder eller opstår tvivl om hvor man skal henvende sig med problemer/spørgsmål – store som små. På baggrund af den beskrevne ledelsessituation vedrørende institutionen anmodede jeg direktoratet om en udtalelse herom.

Jeg anmodede endvidere om at modtage nærmere oplysninger om den trufne principbeslutning om at gøre institutionen selvstændig.

Direktoratet har i den anledning anført følgende:

”

Medarbejdere og ledere ved Kriminalforsorgens institution for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm og Københavns Fængsleres direktion har længe efterspurgt en afklaring omkring institutionens tilknytning til Københavns Fængsler.

I praksis har Københavns Fængsler haft driftsansvaret for det civile personale og for driftsmidlerne, mens direktoratet (Sikkerhedsenheden) har haft ansvaret for det uniformerede personale og lønudgifterne m.m. Hertil kommer, at megen korrespondance er gået direkte mellem Sikkerhedsenheden og institutionen om en lang række spørgsmål.

En af begrundelserne for, at personaleressourcerne styres af Sikkerhedsenheden, er sikring af muligheden for at anvende medarbejdere ved institutionen andre steder i Kriminalforsorgen ved længerevarende fald i belægget. Efter det foreliggende har der ikke været sådanne tilfælde de seneste 3 år.

Udgangspunktet har i øvrigt været, at den tostrengede ledelsesmodel kun er midlertidig, indtil der findes midler til at selvstændiggøre institutionen med egen ledelse.

I den tostrengede model har der, som påpeget af ombudsmanden, bl.a. været stor usikkerhed om, hvem der har den reelle ledelsesmæssige kompetence over opsynet og således ansvar for organisering, klimaarbejde m.m.

Efter drøftelser mellem direktoratet og Københavns Fængsler er det i juni 2003 blevet besluttet at skabe klarhed over 'kommandovejene', således at institutionen i alle forhold behandles som en afdeling under Københavns Fængsler, hvilket betyder, at al korrespondance mellem

direktoratet og institutionen fremover skal gå via Københavns Fængsler – naturligvis medmindre andet konkret er aftalt eller følger af forholdets natur. Kopi af direktoratets skrivelse af 26. juni 2003 vedrørende den nævnte beslutning vedlægges.

Københavns Fængsler har fremhævet, at man vil gøre meget for, at institutionen ikke kommer til at føle sig 'glemt'. Indtil videre vil et direktionsmedlem fra Københavns Fængsler en dag om ugen være i institutionen, og institutionens afdelingsleder forudsættes at deltage i chefmøder mm. på Københavns Fængsler.

Det er hensigten, at institutionen bevarer et selvstændigt samarbejdsudvalg med et direktionsmedlem fra Københavns Fængsler som formand. Herved tages der også hensyn til, at institutionen har en selvstændig afdeling under Dansk Fængselsforbund.

Udgangspunktet er fortsat, at Københavns Fængslers rolle er midlertidig.

Målet er således at selvstændiggøre Sandholmlejren i løbet af 2004, formentlig i andet halvår.

Direktoratet forudsætter, at der inden selvstændiggørelsen foretages en evaluering af det kommende års ændrede styring.”

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om underretning om resultatet af evalueringen.

Torturkomitéen anfører i sin rapport (pkt. 68, side 28) vedrørende personale:

”The CPT attaches particular importance to supervisory staff in detention centres for foreigners, such as Sandholm, being carefully selected and receiving appropriate training. As well as possessing well-developed qualities in the field of inter-personal communication, the staff concerned should be familiarised with the different cultures of the detainees and at least some of them should have relevant language skills. Further, they should be taught to recognise possible symptoms of stress reactions displayed by detained persons (whether post-traumatic or induced by socio-cultural changes) and to take appropriate action. In light of the observations made during the visit, it appeared that staff at Sandholm did not at present fully meet all these requirements.

The CPT recommends that further attention be devoted to the training needs of staff working at Sandholm, taking into account the above remarks.”

I det foreløbige svar til Torturkomitéen er om dette anført følgende (R. 25, s. 43 ff):

”The Prison and Probation Service is very centred on improving the relationship between staff members and detainees and inmates and as a consequence of this, the Service has, among other things, chosen to include this area as a benchmark in the result contracts of the prisons. The result has been that a number of initiatives are implemented in this area, just as continuous focus on the area is ensured.

Inter-personnel communication capacities and skills are given high priority in connection with recruitment of new staff members and in connection with the basic training and supplementary training.

Besides, such skills are included as an important element at the appointment of managers and management training.

In 2002, a further development was made of the subject conflict resolution containing elements with training in the said skills. In addition problem-based learning is introduced, which i.a. gives the students training in group cooperation.

The Prison and Probation Service’s Staff Training Centre offers various courses on communicating, but there is probably still a need for supplementary training within this area, which the Prison and Probation Service will make efforts to meet.

... [Der redegøres i det følgende for den tre-årige grunduddannelse som fængselsfunktionærerne gennemgår, og hvori indgår fag som konfliktløsning og psykologi]

The basic education course is thus developed with a view to equipping arming unit officers so they are able to tackle the special problems they must expect to encounter in their work with the inmates, including also detained asylum-seekers.

... [Der oplyses om muligheden for at deltage i supplerende kurser, om de forskellige kurser som Kriminalforsorgens Uddannelsescenter har tilrettelagt med det særlige formål at forbedre de kommunikative færdigheder, og om kurser til forebyggelse af selvmord og selvmordsforsøg samt om en folder som er udarbejdet herom.]

Courses have been held especially for staff working with immigrants, where the objective was to give the participants knowledge of the immigrants cultural and religious background and give the participants tools to minimise cultural conflicts.

With a view to increase the recruitment of unit officers with multi-cultural background, the Prison and Probation Service has started a “pre-school project”. The purpose of the project is to prepare young people with multi-cultural background to pass the employment test and later the basic education course for unit officers. The first pre-school class finished in 2001 and a new class started in the spring 2002.

In the spring 2002, another action plan was issued about ethnic equality for all establishments. The Prison and Probation Service expects that larger recruitment of employees with ethnic background other than Danish will promote understanding between the different cultures and rectify some of the language problems that may exist between inmates and staffs.

In January 2003 the Prison and Probation Service launched a pilot project about competence development and a period with staff development interviews. Through this project the Prison and Probation Service expects i.a. improvement when it comes to uncovering needs for increased efforts.

Various initiatives have thus already been implemented with a view to improving the training conditions, but the Department will besides, based on the CPT's recommendations, be especially attentive to the need for further training of the staff at Sandholm."

I det endelige svar til Torturkomitéen er endvidere anført følgende (Re R. 25, s. 10):

"As mentioned in the preliminary report the Prison and Probation Service has started a 'pre-school project' in order to increasing the recruitment of unit officers with multi-cultural background. The first pre-school class finished in 2001 and a new class started in the spring 2002. It is the intention to start another pre-school class in the autumn 2003."

Jeg foretager mig ikke mere vedrørende personaleforholdene i Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm.

Ad punkt 10. Gennemgang af rapporter

I en udtalelse af 28. marts 2003 i anledning af den foreløbige rapport anførte Københavns Fængsler at det ikke som det blev tilkendegivet under inspektionen, er korrekt at den manglende anvendelse af disciplinærstraf i Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm skyldes ressourcemæssige og fysiske forhold. At der ikke anvendes disciplinærstraffe, skyldes det ganske særlige klientel. Københavns Fængsler oplyste at fængslet ville redegøre herfor ved besvarelse af den endelige rapport, og jeg tilkendegav at jeg afventede denne redegørelse.

Jeg bad samtidig direktoratet om en udtalelse om det forhold at institutionen ikke anvender disciplinære sanktioner. Jeg bemærkede herved at denne fremgangsmåde kan betyde – og i Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm faktisk betyder – at forhold som

normalt ville medføre bøde eller strafcelle, enten slet ikke straffes, eller medfører en anden reaktion hvis det er muligt, f.eks. udelukkelse fra fællesskab, og at ingen af de to muligheder synes at være i overensstemmelse med disciplinærstrafsystemet.

Københavns Fængsler har oplyst at de frihedsberøvede i institutionen er undergivet samme regler som varetægtsfængslede i øvrigt. Institutionen har hjemmel til at ikende disciplinærstraffe efter de almindelige regler herom. Disciplinærregelsættet tager særligt sigte på opretholdelse af orden og sikkerhed i institutionerne. Regelsættet må antages at være udsprunget af forholdene i de almindelige institutioner i kriminalforsorgen med hovedsageligt danske indsatte og være udviklet i takt med det danske straffesystem i øvrigt. Regelsættet passer derfor ikke nødvendigvis i sin helhed til institutionen.

De frihedsberøvede i institutionen begår oftest handlinger der kunne forfølges disciplinært, i situationer hvor de er frustrerede, ophidsede og særligt uforstående over for hvad der foregår omkring dem – modsat kriminalforsorgens sædvanlige klientel som uagtet den frustration som frihedsberøvelsen må indebære, ville vide at handlingen måtte betragtes som uacceptabel. I langt de fleste tilfælde lader det sig gøre at tale med de frihedsberøvede og forklare dem hvad man ikke kan acceptere, og hvad der forventes af dem, og derved give dem en forståelse af situationen. De ville være ganske uforstående over for at blive idømt en disciplinærstraf da de oftest intet kender til danske normer eller det danske samfund, hvorfor institutionen skønner at sædvanlig anvendelse af disciplinærstrafsystemet ikke ville bidrage til opretholdelse af ro og orden, hverken special- eller generalpræventivt.

Det må ifølge Københavns Fængsler også tages i betragtning at institutionen adskiller sig væsentligt fra i hvert fald arresthusene i kraft af at de frihedsberøvede har meget fællesskab på afdelinger med relativt lidt plads. Fællesskabet er både en fordel og en ulempe; en fordel derved at de frihedsberøvede ikke sidder alene på egen celle det meste af dagen, men en ulempe derved at der ganske naturligt må opstå gnidninger når mange meget forskellige mennesker er samlet på lidt plads. Det er på denne særlige baggrund hensigtsmæssigt at reagere over for uacceptabel opførsel ved adfærds-korrigerende samtale i stedet for ved disciplinærstraf. Derudover forekommer det ikke korrekt at straffe disciplinært når personen typisk ikke har de kulturelle forudsætninger for at forstå reaktionen, og der ikke samtidig er væsentlige retshån-

dhævelses- eller ligebehandlingsmæssige grunde til at straffe, hvilket Københavns Fængsler ikke finder at der er, henset til at der er tale om en særegen gruppe, frihedsberøvet i egen særinstitution.

Dette udelukker naturligvis ikke at man i særlige situationer kan overveje at anvende – og anvender – disciplinærstraffe, og naturligvis slet ikke at der kan ske politianmeldelse i tilfælde der ikke særligt vedrører generel fængselsmæssig opretholdelse af ro og orden i selve institutionen.

Direktoratet har udtalt at direktoratet ingen bemærkninger har hertil.

Heller ikke jeg har bemærkninger til at Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm af de af Københavns Fængsler anførte grunde normalt ikke anvender disciplinærstraf som reaktion på disciplinære forseelser. På denne baggrund foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Københavns Fængsler henviste i sin udtalelse af 28. marts 2003 i anledning af den foreløbige rapport til de oplysninger som institutionen under inspektionen havde givet mig om at den it-tekniske opbygning af Klientsystemet medfører at søgning på diverse sagsgrupper ikke kan ske målrettet mod de sager der stammer fra Sandholmlejren, men at der alene kan søges på sagsgrupper, f.eks. udelukket af fællesskab eller magtanvendelse, for hele Københavns Fængsler område, inklusiv Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm. Københavns Fængsler oplyste at fængslet havde informeret Direktoratet for Kriminalforsorgen om uhensigtsmæssigheden af denne it-mæssige opbygning, og at direktoratet havde meddelt fængslet at direktoratet arbejdede på en løsning af problemet. Jeg bad direktoratet om at underrette mig om hvad der videre skete vedrørende dette it-mæssige spørgsmål.

Direktoratet har oplyst at det med den seneste version af Klientsystemet, der blev sat i drift omkring 1. august 2003, er muligt at få Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholms aktiviteter vist særskilt. Københavns Fængsels døgnrapport kan opsplittes på afdelingsniveau, hvor Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm indgår som en

selvstændig afdeling, og her vil kunne ses aktiviteter som bl.a. anvendelse af håndjern, magt-anvendelse og udelukkelse fra fællesskab mv.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 10.1.1. Indledning (håndjern)

Jeg anmodede om oplysning om hvor mange tilfælde af anvendelse af håndjern der var indberettet til Direktoratet for Kriminalforsorgen for år 2002.

Direktoratet har oplyst at der er indberettet 35 tilfælde af anvendelse af håndjern i 2002. 9 anvendelser skete under transport for at hindre vold mv., 25 anvendelser skete under transport for at hindre undvigelse, og 1 anvendelse skete i forbindelse med visitation.

Jeg har noteret mig det oplyste (som nu også fremgår af Kriminalforsorgens Statistik for 2002).

Ad punkt 10.1.2. Retsgrundlag

Jeg anmodede direktoratet om at oplyse hvorvidt de blanketter som var anvendt efter 1. april 2002 hvor Klientsystemet blev taget i brug i Københavns Fængsler, er blanketter der (i forbindelse med ibrugtagning af nye edb-systemer og herunder indlæggelse af blanketter på edb) erstatter DfK 118. DfK 118 er den blanket som ifølge pkt. 9. 2. afsnit i vejledningen om anvendelse af sikringsmidler skal benyttes ved anvendelse af håndjern. I givet fald bad jeg om oplysning om hvorvidt denne blanket nu skal benyttes ved anvendelse af håndjern. I bekræftende fald gik jeg ud fra at institutionerne var gjort bekendt hermed.

Direktoratet har bekræftet at blanketten erstatter den tidligere papirblanket vedrørende anvendelse af håndjern (DfK 118).

Jeg har noteret mig det oplyste. Som nævnt i den endelige rapport går jeg ud fra at direktoratet ved næste revision af sikringsmiddelvejledningen vil ændre bestemmelsen i vejledningens pkt. 9, 2. afsnit.

Ad punkt 10.1.4. Begrundelse

Ved min gennemgang af håndjernsrapporterne gik jeg ikke ind i en nærmere vurdering af beslutningen om anvendelse af håndjern i de enkelte tilfælde, men for så vidt angår et enkelt tilfælde bad jeg dog om en udtalelse vedrørende grundlaget for anvendelsen af håndjern. Det drejer sig om en sag hvor der var henvist til en hændelse som fandt sted i forbindelse med tidligere anholdelse på Island og Færøerne, og hvor anvendelsen af håndjern den 14. juni 2002 blev anset for påkrævet for at afværge truende vold. Jeg henviste til at det er en betingelse for anvendelse af håndjern på det anførte grundlag at der er tale om ”truende” vold.

Københavns Fængsler har oplyst at kriminalforsorgens personale under en samtale med politiets personale fik oplysninger om den voldsomme anholdelse på Færøerne. Fængslet har beklaget at der ikke er affattet notat om dette. Fængslet har supplerende oplyst at de voldsomme hændelser ved anholdelsen har ligget til grund for at der også ved transporten den 14. juli 2002 skønnedes at være fare for truende vold. Fængslet finder ikke at det er muligt nu – efter et år – nærmere at uddybe begrundelsen for dette skøn. Fængslet beklager at man oprindeligt ikke nærmere har redegjort for begrundelsen for anvendelsen af håndjern.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder fængslets beklagelse af at der ikke i håndjernsnotatet blev givet en nærmere begrundelse for anvendelsen af håndjern.

Ad punkt 10.1.6. Kompetence mv.

I 3 tilfælde skete der underretning om anvendelsen af håndjern til en fængselsfunktionær (den samme i alle tilfælde) som dog i det ene tilfælde var anført som overvagtimester. Da det frem-

går af en af de magtanvendelsesrapporter som jeg har modtaget, at den pågældende fængselsfunktionær i denne sag modtog underretning om magtanvendelsen i sin egenskab af fungerende overvagtimester, gik jeg ud fra at det samme gjorde sig gældende i de sager vedrørende anvendelse af håndjern hvori der var givet underretning til ham, men jeg bad dog institutionen om at oplyse om denne forståelse var korrekt.

Københavns Fængsler har oplyst at det er korrekt forstået.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad endvidere om oplysning om hvorvidt den pågældende fængselsfunktionær er bemyndiget til at træffe bestemmelse om anvendelse af håndjern, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Københavns Fængsler har oplyst at det er tilfældet.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg bad samtidig om oplysning om hvorvidt der skriftligt er sket delegation af kompetencen til at træffe bestemmelse om anvendelse af håndjern, jf. vejledning nr. 11991 af 29. juni 2001 om adgangen til intern delegation i kriminalforsorgens institutioner, pkt. 10. I givet fald bad jeg om kopi heraf.

Københavns Fængsler har oplyst at der er fastsat sådanne retningslinjer og har vedlagt kopi af delegationsskrivelsen (som er en generel skrivelse af 29. november 2001).

Dette har jeg noteret mig.

For så vidt angår 2 tilfælde hvor der ikke er notat om at der er sket underretning efter bekendtgørelsens § 2, stk. 2, 2. pkt. (anvendelse af håndjern henholdsvis den 23. april og 9. ok-

tober, kl. 9.15) bad jeg om oplysning om hvorvidt afgørelsen var truffet af en person som var bemyndiget hertil, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Københavns Fængsler har oplyst at afgørelsen i de nævnte 2 sager er truffet af personer som ikke var bemyndiget dertil. Der burde således være sket underretning til en kompetent person. Københavns Fængsler har beklaget at dette ikke er sket.

Direktoratet har udtalt at direktoratet er enig i at det var beklageligt at der ikke skete underretning i overensstemmelse med bestemmelsen herom.

Også jeg er enig heri.

Jeg anmodede om en udtalelse vedrørende tidspunktet for underretning i sagerne bortset fra i det tilfælde hvor tidspunktet for underretning ikke var angivet, og i det tilfælde hvor underretning skete 5 minutter efter anvendelsen.

Københavns Fængsler har oplyst at fængslet ikke har nedfældet retningslinjer for hvorledes ”hurtigst muligt” i sikringsmiddelbekendtgørelsens § 2, stk. 2, sidste pkt. skal forstås. Fængslet kan ikke give nærmere oplysninger om tidspunktet for underretning i de enkelte tilfælde, men anfører at rapporterne efterlader det indtryk at opfattelsen hos personalet har været at det var i overensstemmelse med reglerne at underretning sker hurtigst muligt efter at anvendelsen er afsluttet.

Københavns Fængsler har videre oplyst at fængslet i sagens anledning nu vil instruere personalet om at underretning til en kompetent person skal ske hurtigst muligt efter anvendelsen af håndjern. Direktoratet har henholdt sig hertil.

Det er efter min opfattelse beklageligt at det ikke kan afklares hvor lang tid der gik før der skete underretning. Jeg har noteret mig det oplyste om instruktion af personalet og foretager mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Jeg gik ud fra at det ville blive overvejet at indføje en rubrik eller lignende i den elektroniske standardblanket som er anvendt i de seneste sager, til angivelse af tidspunktet for underretning, og jeg bad om underretning om resultatet heraf.

Direktoratet har oplyst at en rubrik til angivelse af tidspunktet for underretning er indføjet i blanketten.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 10.2.1. Indledning (magtanvendelse)

Jeg anmodede om oplysning om hvor mange tilfælde af magtanvendelse der er indberettet til Direktoratet for Kriminalforsorgen for år 2002.

Direktoratet har oplyst at der er indberettet 10 tilfælde af magtanvendelse i 2002. I alle tilfælde er magtanvendelsen sket ved brug af håndkraft.

Jeg har noteret mig det oplyste (som nu også fremgår af Kriminalforsorgens Statistik for 2002).

Ad punkt 10.2.2. Retsgrundlag

Ligesom for så vidt angår håndjernsblanketterne anmodede jeg direktoratet om oplysning om hvorvidt de blanketter der var anvendt ved de magtanvendelser der fandt sted efter den 1. april 2002 hvor Klientsystemet blev taget i brug i Københavns Fængsler, er blanketter der (i forbindelse med ibrugtagning af nye edb-systemer og herunder indlæggelse af blanketter på edb) erstatter DfK 123. I givet fald bad jeg om oplysning om hvorvidt den blanket der var anvendt efter den 1. april 2002, nu er den blanket der skal benyttes ved anvendelse af magt.

Direktoratet har ikke svaret herpå.

Jeg går ud fra at der er tale om elektroniske blanketter til erstatning for blanketten DfK 123, men for en ordens skyld beder jeg direktoratet om at bekræfte dette.

Ad punkt 10.3.1. Indledning (anbringelse i observationscelle)

Jeg anmodede om oplysning om hvor mange observationscelleanbringelser der er indberettet til Direktoratet for Kriminalforsorgen for år 2002.

Direktoratet har oplyst at der er indberettet 37 tilfælde af anbringelse i observationscelle i 2002. I 23 tilfælde varede anbringelsen under 6 timer, i 9 tilfælde mellem 12 og 24 timer, og i 5 tilfælde mellem 1 og 3 døgn.

Jeg har noteret mig det oplyste (som nu også fremgår af Kriminalforsorgens Statistik for 2002).

Ad punkt 10.3.2. Retsgrundlag

Jeg gik ud fra at den rapportblanket der var anvendt i de nyeste sager indgår som en elektronisk blanket i Klientsystemet, og at der efter dette system ikke længere skal anvendes særskilt skema til brug for noteringer om tilsyn med den observationscelleanbragte, jf. § 17 i den nu-gældende bekendtgørelse om udelukkelse fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle. Jeg anmodede direktoratet om at oplyse hvorvidt dette var korrekt forstået.

Direktoratet har bekræftet at der ikke længere skal anvendes særskilt blanket til notat om tilsyn med observationscelleanbragte.

Med den bemærkning at jeg som anført i rapporten går ud fra at direktoratet ved næste revision af vejledningen vil ændre pkt. 7 heri, har jeg noteret mig det oplyste.

Ad punkt 10.3.6. Kompetence mv.

Jeg anmodede om at få oplyst hvorvidt der er fastsat interne kompetenceregler for så vidt angår anbringelse i observationscelle og (herunder) regler vedrørende underretning. I bekræftende fald bad jeg om at kopi heraf blev sendt til mig.

Københavns Fængsler har oplyst at der ikke er fastsat interne kompetenceregler for anbringelse i observationscelle og ej heller vedrørende underretning. Men der sker ifølge fast praksis underretning til kompetent person idet ledelsen dels betragter observationscelleanbringelse som et alvorligt indgreb i de frihedsberøvedes forhold og dels opfatter sådanne hændelser som et udtryk for hvorledes tilværelsen former sig i institutionen. Afdelingslederen gennemlæser observationsrapporterne.

Direktoratet har anført følgende:

”...

Det fremgår af § 15, stk. 1, i udelukkelsesbekendtgørelsen, at afgørelse om anbringelse i observationscelle træffes af institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil. Det fremgår videre af punkt 10 i vejledning om adgangen til intern delegation i kriminalforsorgens institutioner, at de lokale kompetenceforhold og arbejdsgange bør være udtrykkeligt fastsat i lokale regler i de tilfælde, hvor kompetencen er henlagt til institutionens leder eller den, der bemyndiges dertil.

Det er på den baggrund direktoratets opfattelse, at spørgsmålet om, hvem der har kompetencen til at træffe afgørelse om anbringelse i observationscelle, bør fastsættes udtrykkeligt i de lokale regler, hvilket direktoratet vil gøre Københavns Fængsler opmærksom på. De lokale regler bør endvidere indeholde regler om underretning.”

Med den bemærkning at det fremgår af den under pkt. 10.1.6. nævnte delegationsskrivelse (af 29. november 2001) at der er sket en delegation af kompetencen til at træffe afgørelse om udelukkelse fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle, har jeg noteret mig det oplyste. Da reglerne ikke indeholder regler om underretning, går jeg ud fra at der vil blive fastsat regler herom, og jeg beder om underretning herom når det er sket ved fremsendelse af kopi af reglerne.

Ad punkt 10.3.7. Undersøgelse af den indsatte person

Da der kun i et tilfælde var notat om at den pågældende blev visiteret ved indsættelse i observationscellen, bad jeg institutionen om at oplyse om der var sket en undersøgelse af den indsatte person i de øvrige tilfælde. Da der ikke i noget tilfælde var notat om omklædning, bad jeg tillige om oplysning om hvorvidt der i nogle af tilfældene var sket omklædning. Hvis der var foretaget omklædning, bad jeg tillige om oplysning om hvorvidt der var forholdt i overensstemmelse med pkt. 7 i vejledningen om anvendelse af sikringsmidler.

Københavns Fængsler oplyser at der er sket undersøgelse af den frihedsberøvedes person i alle de nævnte tilfælde, men at der i intet af tilfældene er sket omklædning.

Direktoratet har oplyst at direktoratet har meddelt Københavns Fængsler at der burde være gjort notat i det enkelte tilfælde om at der er foretaget undersøgelse af den indsatte person, og at der ikke er foretaget omklædning.

Jeg enig i at der burde være gjort notat som nævnt af direktoratet, og jeg har noteret mig at direktoratet har gjort Københavns Fængsler bekendt med sin opfattelse.

Ad punkt 10.3.9. Tilsyn ved personalet

Jeg anmodede institutionen om at oplyse hvorvidt der er fastsat interne retningslinjer for tilsynet ved observationscelleanbringelse. I bekræftende fald bad jeg om en kopi heraf.

Københavns Fængsler har oplyst at der ikke er fastsat interne retningslinjer om tilsyn. Tilsyn sker i overensstemmelse med direktoratets vejledning af 5. juli 2002 og direktoratets skrivelse af 16. maj 2001. Det er dog fast praksis at der sker tilsyn mindst hver halve time.

Direktoratet har henholdt sig hertil med bemærkning om at vejledningen af 5. juli 2002 om udelukkelse af indsatte fra fællesskab har ophævet skrivelsen af 16. maj 2001 hvilket direktoratet har gjort Københavns Fængsler opmærksom på.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 10.3.10. Ophør og varighed

Jeg anmodede om oplysning om hvorfor de indsatte i to konkrete tilfælde (anbringelser den 9. april og 11. august 2002) ikke blev udtaget af observationscellen umiddelbart efter at have fået morgenmad. I begge tilfælde var de pågældende rolige efter at have fået morgenmad henholdsvis ca. kl. 9.00 og 8.00, men de blev først udtaget af observationscellen henholdsvis kl. 11.00 og 13.10.

Københavns Fængsler har oplyst følgende:

”Det er meget ofte sådan, at de frihedsberøvede forud for anbringelse i observationscelle har haft en adfærd, som har været karakteriseret ved voldsomme udsving, skiftende mellem aggression, depression og ligevægt. I sådanne tilfælde er det erfaringen, at det er hensigtsmæssigt at følge den frihedsberøvedes adfærd over en længere periode, efter at tilstanden tilsyneladende har stabiliseret sig. Det er beklageligvis ikke noteret på de konkrete sager, men institutionen oplyser, at der altid vil være sådanne overvejelser om udtagelse af observationscellen.

Københavns Fængsler er opmærksom på, at der bør være notat om overvejelser om anbringelsens fortsættelse også i de tilfælde, hvor de frihedsberøvede tilsyneladende er stabiliseret.”

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Jeg har noteret mig det oplyste om baggrunden for at anbringelserne i de konkrete tilfælde blev opretholdt i en periode efter at de pågældende havde fået morgenmad, uanset at de var rolige. Jeg er enig i at der bør gøres notat om overvejelserne om opretholdelse af anbringelsen efter at de observationscelleanbragtes tilstand har stabiliseret sig, og jeg går ud fra at der fremover vil blive foretaget notat i overensstemmelse hermed.

For så vidt angår en anbringelse den 12. oktober 2002 der (først) ophørte den 14. oktober 2002, anmodede jeg om oplysning om hvilke overvejelser der fandt sted om ophør af observationscelleanbringelsen efter at den pågældende den 14. oktober 2002, kl. 9.00, havde fået morgenmad og indtil han kl. 14.00 blev udtaget af observationscellen.

Københavns Fængsler har oplyst at det ikke længere er muligt at give oplysninger om overvejelserne og henviser til det ovenfor anførte.

Direktoratet har noteret sig det ovenfor anførte hvorefter Københavns Fængsler for fremtiden vil være opmærksom på at der skal være notat om overvejelser om anbringelsens fortsættelse i tilfælde hvor de observationscelleanbragtes tilstand tilsyneladende er stabiliseret.

Som nævnt ovenfor er jeg enig i at der bør være notat om de overvejelser der har fundet sted om anbringelsens opretholdelse efter at den observationscelleanbragtes tilstand tilsyneladende har stabiliseret sig.

Ad punkt 10.3.11. Klagevejledning

I den standardblanket som var anvendt i de 8 nyeste tilfælde, er der ikke en fortrykt rubrik om klagevejledning, og i intet af disse tilfælde var rapporten påtegnet oplysning om at der var givet klagevejledning. Jeg bad om oplysning om hvorvidt der var givet klagevejledning i disse 8 tilfælde.

Københavns Fængsler har oplyst at der er givet klagevejledning i disse 8 tilfælde og har tilføjet at der i samtlige sådanne sager gives klagevejledning.

Jeg har noteret mig at der er givet klagevejledning. Det er beklageligt at der ikke er gjort notat herom i sagerne, jf. § 15, stk. 2, sidste pkt. i bekendtgørelse nr. 574 af 5. juli 2002 og § 13, stk. 2, sidste pkt. i bekendtgørelse nr. 383 af 17. maj 2001 om udelukkelse fra fællesskab.

Hvis der (som jeg antog under pkt. 10.3.2.) var tale om anvendelse af en standardblanket (i Klientsystemet) som direktoratet har udfærdiget, bad jeg tillige direktoratet om at overveje at indføre fortrykt tekst til angivelse af klagevejledning. Jeg bad om underretning om resultatet af denne overvejelse.

Direktoratet har oplyst at en fortrykt tekst med angivelse af klagevejledning vil blive medtaget ved en kommende revision af Klientsystemet for så vidt angår både observations- og sikringscelleblanketter.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 10.4.1. Indledning (udelukkelse fra fællesskab)

Jeg anmodede om oplysning om hvor mange udelukkelse fra fællesskab der var indberettet til Direktoratet for Kriminalforsorgen for år 2002.

Direktoratet har oplyst at der er indberettet 45 tilfælde af udelukkelse fra fællesskab i 2002. I 15 tilfælde varede udelukkelsen mellem 1 og 3 dage, i 9 tilfælde mellem 4 og 7 dage, i 17 tilfælde mellem 8 og 4 dage, i 3 tilfælde mellem 15-28 dage, og i ét tilfælde i 32 dage.

Jeg har noteret mig det oplyste (som nu også fremgår af Kriminalforsorgens Statistik for 2002).

Ad punkt 10.4.3. Betingelser

Jeg anmodede om oplysning om hvorvidt den midlertidige udelukkelse fra fællesskab i et konkret tilfælde (en midlertidig udelukkelse den 21. marts 2002, jf. rapport af 22. marts 2002) blev anset for uberettiget (uforskyldt). Den midlertidige udelukkelse fra fællesskab varede fra kl. 21.00 den 21. marts 2002 til næste dag kl. 13.30, og det fremgår af notatet i sagen at en overvagtimester kl. 11.45 havde en samtale med den pågældende, og at overvagtimesteren på

denne baggrund ikke mente at det kunne bevises at den pågældende havde deltaget i de uroligheder som var grundlaget for den midlertidige udelukkelse fra fællesskab.

Hvis den midlertidige udelukkelse fra fællesskab blev anset for uberettiget (uforskyldt), anmodede jeg tillige om oplysning om hvorvidt forholdet var omfattet af bestemmelsen i straffuldbyrdslovens § 106, nr. 3, om erstatning for uforskyldt udelukkelse fra fællesskab (som også finder anvendelse over for varetægtsarrestanter, jf. bekendtgørelse nr. 395 af 17. maj 2001 om behandlingen af krav fra indsatte i kriminalforsorgens institutioner om erstatning i anledning af uforskyldte indgreb).

Institutionen har oplyst at den frihedsberøvede rent faktisk ikke var i enrum. Han var i den såkaldte enrumsafdeling sammen med andre frihedsberøvede. Københavns Fængsler har beklaget at rapporten er udformet som en enrumsanbringelse.

Direktoratet har henholdt sig til det oplyste, herunder Københavns Fængslers beklagelse, med den bemærkning at direktoratet har forstået udtalelsen således at den pågældende ikke var i enrum (udelukket fra fællesskab), men opholdt sig på den pågældende afdeling under begrænset fællesskab med andre indsatte, jf. Københavns Fængslers beskrivelse af afdelingen som refereret i min rapport side 107.

Jeg har noteret mig det oplyste og foretager mig ikke mere vedrørende den midlertidige udelukkelse fra fællesskab i denne sag.

Ad punkt 10.4.5. Partshøring og begrundelse mv.

Jeg gik ud fra at institutionens retningslinjer for de frihedsberøvede (s. 5, "Klager") ville blive revideret i lyset af lov nr. 382 af 6. juni 2002 hvorved der bl.a. skete en afskæring af retten til aktindsigt i sager om udelukkelse fra fællesskab. Jeg bad om en kopi når det var sket. Af disse regler fremgik at "alle" afgørelser skal begrundes, og at der efter de almindelige regler er ret til aktindsigt.

Københavns Fængsler har oplyst at retningslinjerne vil blive revideret.

Direktoratet har oplyst at direktoratet har bedt Københavns Fængsler om at få en kopi af de reviderede regler som herefter vil blive sendt til mig.

Jeg har noteret mig det oplyste og afventer modtagelsen af de reviderede retningslinjer når de foreligger.

Det fremgår ikke i noget tilfælde om der var forholdt i overensstemmelse med § 4 i bekendtgørelsens nr. 574 af 5. juli 2002, hvorefter den indsatte ved midlertidig udelukkelse fra fællesskab så hurtigt som muligt skal orienteres om hvilke retsregler afgørelsen er truffet efter, og have lejlighed til at udtale sig. Jeg anmodede institutionen om at oplyse herom.

Københavns Fængsler har oplyst at de frihedsberøvede forklares om grunden til at de flyttes, og at de har lejlighed til at udtale sig herom. Københavns Fængsler har videre oplyst at der ikke er orienteret om hvilke retsregler afgørelsen er truffet efter, hvilket fængslet har beklaget. Københavns Fængsler har dog samtidig henledt opmærksomheden på det tidligere fremførte om at der i realiteten kun meget sjældent er tale om enrumsanbringelse, men alene flytning til en mere sikker afdeling.

Direktoratet har henholdt sig til det som Københavns Fængsler har oplyst om at de frihedsberøvede har haft lejlighed til at udtale sig, og til Københavns Fængsleres beklagelse af at de ikke er orienteret om hvilke retsregler afgørelsen er truffet efter. Direktoratet har meddelt Københavns Fængsler at der fremover bør gøres notat om overholdelsen af § 4 i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder direktoratets meddelelse til fængslet om udfærdigelse af notat om overholdelse af bekendtgørelsens § 4.

For så vidt angår de sager der var behandlet efter bekendtgørelse nr. 574 af 5. juli 2002, havde Københavns Fængsler i brev af 16. december 2002 anført at ”der ikke er en eneste korrekt retlig subsumtion i selve afgørelserne”. Der er i alle sagerne henvist til straffuldbyrdelseslovens § 67 som er hjemmelsgrundlaget for ikendelse af disciplinærstraf. De forkerte henvisninger skyldes dels at Klientsystemet automatisk foreslår henvisninger til § 67, dels personalets uvanthed med et nyt system. Københavns Fængsler oplyste at fængslet af egen drift ville behandle problemet.

Jeg bad Københavns Fængsler om at oplyse mig om resultatet af denne behandling.

Københavns Fængsler har oplyst at man fremover vil være opmærksom på at påføre den korrekte regel og henvisning i fritekst i Klientsystemet.

Direktoratet har oplyst at der i Klientsystemet nu findes et særskilt sagsbehandlingsmodul til brug ved udelukkelse fra fællesskab, og at der i efteråret 2003 bliver undervist i brugen af modulet på institutionerne, heriblandt også Københavns Fængsler.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder om undervisning i anvendelsen af det nye modul.

Afsnittet ”Begrundelse” var ikke udfyldt i noget tilfælde, herunder ved angivelse af hvorfor udelukkelse fra fællesskab blev anset for ”nødvendigt”, jf. kravet herom i straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 1. Jeg bad om direktoratets bemærkninger til den manglende udfyldelse af rapporten under overskriften ”Begrundelse”, herunder oplysning om hvorvidt institutionerne er vejledt nærmere om brugen af den elektroniske forhørsdel.

Direktoratet har oplyst at der undervises i brugen af den elektroniske forhørsdel på kriminalforsorgens forhørslederkurser som er tre-dages internatkurser med en grundig gennemgang af både den teoretiske og praktiske del af et forhør. Der lægges i undervisningen megen vægt på at lære kursisterne at begrunde en disciplinærafgørelse korrekt, men erfaringsmæssigt er det et punkt der volder mange af kursisterne vanskeligheder.

Udover tre-dages-kurserne blev der i efteråret 2002 afholdt en-dags kurser for forhørsledere der tidligere har gennemgået forhørslederkurser, men manglede erfaring med Klientsystemets forhørsdel.

Jeg har noteret mig det oplyste som jeg forstår således at der på de nævnte kurser også vejledes konkret i hvad der skal stå i feltet "Begrundelse". Selv om direktoratet ikke er kommet med bemærkninger til det forhold at dette felt ikke er udfyldt i noget tilfælde i de konkrete sager, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold, men jeg går ud fra at Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm fremover er opmærksom på at udfylde alle relevante felter.

Jeg anmodede endvidere direktoratet om at oplyse hvorvidt det havde været eller ville blive overvejet at indlægge (særlige) paradigmer til brug for (bl.a.) sager om udelukkelse fra fællesskab i Klientsystemet.

Direktoratet har henvist til oplysningen ovenfor om at der nu i Klientsystemet findes et særskilt sagsbehandlingsmodul til brug ved behandlingen af sager om udelukkelse fra fællesskab. Det samme gælder for sager om tvangsmæssig overførsel til en anden institution.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad punkt 10.4.6. Kompetence mv.

Jeg bad om oplysning om hvorvidt der internt er fastsat retningslinjer for overvagtimestrenes udøvelse af myndigheden til at træffe afgørelse om udelukkelse fra fællesskab. I bekræftende fald bad jeg om oplysning om disse retningslinjer. Jeg bad tillige om at få oplyst hvilket tilsyn der føres med udelukkelse fra fællesskabsområdet.

Københavns Fængsler har oplyst at der ikke er fastsat interne retningslinjer. Institutionens afdelingsleder gennemlæser samtlige rapporter om udelukkelse fra fællesskab og følger således udviklingen. Generelt følges området tillige af inspektionen ved Københavns Fængsler.

Direktoratet har henholdt sig hertil.

Det fremgår af den under pkt. 10.1.6. nævnte delegationsskrivelse af 29. november 2001 at kompetencen til at træffe afgørelse om udelukkelse fra fællesskab er delegeret til afdelingslederen (pkt. 3.15). Af pkt. 1.4. i samme skrivelse fremgår det at afdelingslederen helt eller delvist kan overlade bemyndigelsen til en souschef eller det øvrige personale hvis det findes konkret forsvarligt ud fra de generelle forudsætninger for delegation.

Jeg har noteret mig at der ikke er udfærdiget retningslinjer for udøvelsen af myndigheden til at træffe afgørelse om udelukkelse fra fællesskab og det oplyste om det tilsyn der føres med området.

Ad punkt 10.4.7. Andre forhold

Bortset fra i ét tilfælde var der ikke oplysning om hvilket sprog forhøret foregik på, men forhørsnotaterne er alle udfærdiget på dansk. Jeg bad institutionen om at oplyse hvilket sprog der havde været anvendt. Jeg bad tillige om oplysning om hvordan det sikres at de frihedsberøvede forstår hvad der bliver sagt under et forhør.

Københavns Fængsler har beklaget at der ikke i forhørsnotatet er oplysning om hvilket sprog der har været anvendt. Københavns Fængsler har i øvrigt oplyst følgende:

”Forud for et forhør vil den frihedsberøvede altid blive spurgt, om forhøret kan foregå på et af hovedsprogene, og sædvanligvis vil den frihedsberøvede acceptere, at forhøret sker på engelsk. Undervejs igennem forhøret sikrer forhørslederen sig ved konkrete spørgsmål, at den frihedsberøvede reelt forstår, hvad der foregår. Er dette ikke tilfældet, vil forhøret blive afbrudt, og der vil blive tilkaldt tolk. Såfremt forhøret herefter foregår ved hjælp af tolk, vil det fremgå af forhøret.”

Direktoratet har meddelt Københavns Fængsler at det i notatet skal være anført på hvilket sprog forhøret er gennemført.

Jeg har noteret mig det oplyste, herunder direktoratets meddelelse til fængslet om at det skal noteres hvilket sprog forhøret har været afholdt på (jf. også pkt. 9, sidste pind i vejledning nr. 70 af 5. juli 2002 om behandlingen af disciplinærsager).

Ad punkt 10.4.8. Ophør og ugentlige overvejelser

Jeg gik ud fra at notatet i et konkret tilfælde (en sag fra den 20. marts 2002) var dateret forkert og således rettelig skulle være dateret den 22. marts 2002, men for en ordens skyld bad jeg institutionen om at oplyse herom.

Københavns Fængsler har bekræftet at notatet rettelig burde have været dateret den 22. marts 2002.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg anmodede institutionen om at oplyse hvorvidt institutionen har en praksis hvorefter spørgsmålet om anbringelsens ophør i sager om udelukkelse fra fællesskab for at forebygge undvigelse ikke tages op til overvejelse før der er gået 7 dage.

Institutionen har bekræftet at institutionen har en sådan praksis. Institutionen har henvist til at man generelt har meget lidt kendskab til de frihedsberøvede og deres baggrund og derfor finder det nødvendigt at observere de frihedsberøvedes adfærd over en periode før man tager stilling til spørgsmålet om anbringelsens ophør.

Direktoratet har anført følgende:

”...

Det er direktoratets opfattelse, at Københavns Fængsler praksis, hvorefter spørgsmålet om anbringelsens ophør i sager om udelukkelse fra fællesskab for at forebygge undvigelse, ikke tages op til overvejelse, før der er gået 7 dage, ikke bør opretholdes. Direktoratet har herved lagt vægt på, at udelukkelsen fra fællesskab efter straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 7, første punktum, skal bringes til ophør straks, når betingelserne herfor ikke længere er tilstede (hvilket godt kan være tilfældet, før der er forløbet 7 dage) og at sagen efter straffuldbyrdelseslovens § 63, stk. 7, andet punktum, skal tages op til overvejelse mindst en gang om ugen. Københavns Fængsler bør således løbende overveje, om der er grundlag for at bringe udelukkelsen til ophør.

Direktoratet har i dag meddelt Københavns Fængsler dette.”

Det er efter min opfattelse beklageligt at institutionen har haft en praksis hvorefter spørgsmålet om ophør af udelukkelsen fra fællesskab ikke er taget op til overvejelser før der er forløbet 7 dage. Da direktoratet har meddelt Københavns Fængsler at denne praksis ikke bør opretholdes, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

11. Opfølgning

Jeg beder om at de oplysninger mv. som jeg har bedt om, tilbagesendes gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på direktoratets bemærkninger hertil.

12. Underretning

Denne rapport sendes til Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm, Københavns Fængsler, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm.

Hans Gammeltoft-Hansen
Folketingets Ombudsmand